

Od 1. nov. dalje naročnina mesečno 30 din, za inozemstvo 50 din — nedeljska izdaja celoletno 96 din, za inozemstvo 120 din.

Uredništvo: Kopitarjeva ul. 6/III. Tel. 40-01 do 40-05

SLOVENE

Cek. rač.: Ljubljana št. 10.650 za naročnino in št. 10.349 za inserate.

Uprava: Kopitarjeva ulica 6

Tel. 40-01 do 40-05

Podruž.: Maribor, Celje, Ptuj, Jesenice, Kranj, Novo mesto, Trbovlja.

Dežela brez pomanjkanja

(Od našega dopisnika.)

Pravkar sem se vrnil s Pirenejskega polotoka, kamor me je vodila priložnostna, nad vse prijetna pot. Kdor je oživel one dneve po sklenjenem premirju in videl, kako je drugače bogata južna Francija pričela drseti od ene živilske karte na drugo in kako je trpela vedno večje pomanjkanje, je tako presenečen nad bogastvom in obilico vsega kar vidi na Portugalskem, da se mu skoraj ne zdi več naravno stanje. Marseillčani so bili čisto zbegani, ko je kar čez noč zmanjkalo mila, prekrasnega marseillskega mila, na katerega je prebivalstvo bilo tako ponosno. Skoraj ob istem času pa je vsa Provenca, ki je klasična dežela oljke, bila brez mila. In celo to se je zgodilo, da v Aixu, ki je središče proizvodnje za olje, niste dobili namiznega olja! Drugače bogati francoski zajtrk se je strašno skrčil. Prava kava je postala redkost, pa čeprav ste bili v samem Marseillu, ki je morda največje evropsko uvozno pristanišče za kavo. Treba se je bilo zadovoljiti z neko visokoodstotno mešanico, v kateri so prevladovala razne vrste graha. Mleko je bilo policijsko prepovedano, saharin je pričel nadomeščati sladkor. Prav tako je postalo maslo prava redkost in peki niso smeli več peči hrustavih rogljičev, ampak so smeli prodajati le star kruh.

Zmanjkalo pa je vsega tako hitro zaradi tega, ker ni bilo mogoče dobiti nobenega bencina. Brez bencina pa niso mogli ribiči na odprto morje, da bi lovili ribe in tako je ribji trg postal brez vsake zaloge. Ker je zmanjkalo bencina, je zmanjkalo tudi vina, ker ga ni bilo mogoče pripeljati iz okoliških skladišč. Znamenita francoska kuhinja se je tako neznansko posušila. Oopadle so vse prijetne predjedi in seveda tudi aperitivi. Ljudi se je polastila nekakšna otopelost in njihov motni pogled je spraševal: »Kaj bo šele pozimi?«

Labko razumete kako prijetno je bilo presenečenje, ki smo ga oživeli v Lizboni. Vsi smo čutili, kakor da smo se prebudili iz težkih pravljicnih sanj. Po pomanjkanju, ki smo ga bili deležni v Marseillu, je portugalsko razkošje učinkovalo tem hujše. Podnebje, rodovitnost in tudi kolonialna posest je v obeh deželah približno ista, toda trenutno je med njima ogromna razlika. V Lizboni je bencina kolikor hočete in ga potrebujete. V Marseillu so bile zaloge in črpalke izpraznjene. Toda tu je vse drugače. Bencina je dovolj in ribiči pridno vozijo tovore rib z visokega morja; iz daljine in bližnje okolice prihajajo v mesto avtomobili, visoko naloženi z melonami, sočevjem, perutnino in posušeno kmečko gnatjo. Za vse to se moramo zahvaliti bencinu. Ko smo bili v Madridu, se je ravno pričelo čutiti pomanjkanje bencina. Prva posledica je bila, da je takoj začelo primanjkovati življenjskih potrebščin. In tudi kruh se je takoj poslabšal. Toda srečna Portugalska teh težav zaenkrat ne pozna. Treba je priti iz Francije in iz Španije, da uživaš, ko te zopet kličejo šoferji in ti ponujajo svoje usluge. Lizbona je morda eno zadnjih mest v Evropi, kjer avtomobili še vedno lahko vozijo po mili volji. Lizbona na zapadni točki evropskega Atlantika ima v izobilju ameriškega in mehiškega bencina!

Blagostanje Portugalske pa omogoča tudi okoliščina, da je celotno njeno lajevanje še nedotaknjeno. Tako je mogoče, da se Portugalci poleg olja in rib, ki sta temelj njegove prehrane, še vedno lahko posladka s prijetnimi sadovi daljnih kolonialnih dežel. Poleg sočija in sadežev, ki jih rodi domača zemlja, si Portugalci lahko privoščijo proizvode svoje afrikanke in indske posesti. Tu vidite v prodajalnah bleščeče beli sladkor iz pravega sladkornega trsa, kakao, kavo in ananas, ki jih imajo nakupnice cele gore. Ananas in melone prodajajo kar po cestah tako kot v Srednji Evropi svoj čas jabolka. S tem pa še ni rečeno, da so ananas poceni, kajti stroški za prevoz so se zaradi vojske močno dvignili. Toda važno je, da lahko vsega dobite, čeprav so gotovi kolonialni proizvodi, kokor pravijo domačini, močno poskočili v ceni.

Merilo za bogastvo kakšne dežele so tudi menjalnice. Ni treba, da gledate za kulise velikih bank, ki so za laika itak skrivnost. Dovolj je, da hodite po mestu in vidite, kako so v izloženih oknih menjalnic kar nakopičeni dolarski bankovci in zlatniki, ki jih morete brez vsega kupovati po trdnost ustatenjem tečaju kolikor hočete. Ni se vam treba zatekati na črno borzo, ki so tako bohotno cvetele v Marseillu. Kar vidite v Lizboni, vam priča, da je dežela gospodarsko zdrava in uravnovešena. Dolar nima na Portugalskem onega škodljivega mika kakor v tistih deželah, ki imajo devizno zaporo.

Ugodno vas preseneča sploh bogastvo in eleganca, s katero so tako rekoč natrpana izloženjena okna. Povsod se kaže obilje angleškega blaga in ameriških predmetov, ki postajajo v Srednji Evropi redkost. Seveda bi bilo napovedno, ko bi po elegantnih izložbah hoteli meriti blagostanje vse dežele. Tudi Lizbona ima svoja revna predmestja z bednimi barakami in temnimi ulicami, po katerih se kotí revščina. Toda res je, da se območje bede vedno bolj krči in da je mesto kakor tudi država pridno na delu, da zida nove mestne četrti, ki postajajo dostojno človeško bivališče. Mestne četrti bede se cedno bolj umikajo modernim zgradbam, in ako Portugalska pri svojem obnovitvenem delu ne bo motena, potem se bo nekega dne v resnici lahko reklo, da je to dežela, ki ne pozna pomanjkanja.

Posebno doživetje za nas vse je po več kot enem letu teme v francoskih mestih bila sijajno razsvetljena velemestna noč v Lizboni. Mislim sem si: Skoraj vsa Evropa teži večer za večerom v popolni temi, ko smo taval po črnih cestah. Zato smo sedaj bili kakor oslepljeni oč žarke luči obločnic in svetlobnega morja, ki valovi iz kavarn in velikanskih izložb. To je bilo veselo in prijetno presenečenje, kakor ga more doživeti samo otrok na božični večer, ko iz temne sobe stopi pred

Dve nevarnosti za Anglijo: Izkrncanje v megli - Nočni bombni napadi

Nova nemška taktika množestvenih nočnih bombnih napadov, proti katerim Anglija še nima sredstev — Coventry in Birmingham sta to pokazala
Tudi nevarnosti nenadnega nemškega izkrncanja v megli, ki obdaja Anglijo, ni izključiti

Newyork, 21. novembra. b. Ameriški strokovnjaki ugotavljajo, da so Nemci zopet spremenili taktiko letalskih borb in da sedaj z množestvenimi napadi resno ogrožajo največja angleška mesta. Dopisnik »Christian Science Monitor«, g. Steed, poroča iz Londona, da je škoda, ki so jo povzročili nemški bombniki v Coventryju in Birminghamu, zares velika. Vprašanje angleške obrambe je še vedno zelo težavno, kar je maršal Joubert priznal z besedami: »Srečen bi bil, če bi vam mogel sporočiti, da smo rešili problem nočnih množestvenih napadov nemške letalske sile, ki so tako visoko, da jih protiletalsko topništvo ne more doseči. Še dolgo bo trajalo, preden bomo mogli mirno spati. Po odstranitvi magnetičnih min in po napadih nemških podmornic, je Anglija postavljena pred nove težke naloge, ker nemških letalcev ne ovirajo niti oblaki niti megla. Poleg tega je naša največja napaka, da vse naše radijske postaje delajo vso noč. Nemci se poslužujejo samo edine postaje v Vratislavi; angleške radijske postaje pa lahko služijo Nemcem za orientacijo pri napadih.

Nevarnost izkrncanja nemških čet - v megli

Rim, 21. novembra. b. Italijanski listi objavljajo članek vojnega poročevalca »Daily Telegraph«, ki izraža bojazen, da bi Nemci mogli izkoristiti sedanjo meglo za invazijo Anglije, ker se dogaja, da takšne goste in neprodorne megle trajajo po nekaj dni, kar bi lahko izkoristili za izkrncanje večje števila čet in materiala. V tem primeru bi se mogli izkrncati na kakšni točki angleške obale in jo utrditi kot izhodišče za nadaljnjo zasedbo angleškega otočja. Letala sicer lahko najdejo vse točke, toda to ne bi mnogo pomagalo, če bi se Nemci enkrat izkrncali. »Daily Telegraph« poudarja, da je izkrncanje nemške vojske na angleških tleh sicer zelo nevarna zadeva in tudi malo verjetna, vendar pa ni povsem izključeno, da bi nemško vrhovno poveljstvo ne skušalo izkoristiti megle in dalo nalog za vdor v Anglijo. V Angliji s tem tudi računajo in je tudi govor podtajnika angleškega vojnega ministrstva to potrdil. Angleži se zavedajo, da nevarnost še vedno ni minila. Griggs je izjavil, da je velik del nemške vojske še vedno strnjen v vojnih vrstah v številnih lukah na nasprotni strani Rokavskega preliva in ob atlantski obali. Poveljniki teh čet lahko v ugodnem trenutku vržejo vse svoje sile proti Angliji. To se lahko zgodi še to zimo. Zato mora biti prestolniška vojska neprestano pripravljena, da odbije vsak poskus nemške invazije.

Boji nad Anglijo

Nemška poročila

Berlin, 21. novembra. AA. DNB: Vrhovno poveljstvo sporoča:

Nemški vojni čolni so v številnih borbah s premočnimi angleškimi oboroženimi silami potopili od začetka vojne ogromno število sovražnikovih vojnih ladij s skupno tonažo 11.300 ton, med katerimi je tudi šest rušilcev in dve podmornici. Ladijski prostor, ki so ga bojni čolni potopili, sovražnikovi trgovski mornarici, je dosegel 212.000 ton. Šele sedaj je bil privrkat uničen en nemški bojni čoln ob priliki napada na angleško vzhodno obalo v borbi z več angleškimi rušilci.

V noči med 20. in 21. novembrom je nemško letalstvo razen še objavljenega velikega napada na Birmingham, nadaljevalo s svojimi masševalnimi poleti nad Londonom. Drugi napadi so bili namenjeni pristaniškim napravam pri Weymouthu, Northamptonu, Bournemouthu in drugim vojaškim objektom. Včeraj se je delovanje omejilo na nasilne ogledniške polete zaradi vremenskih razmer.

V noči med 20. in 21. novembrom so angleška letala izvedla napad na nemška letališča v zahodni in severni Franciji. Noben cilj ni bil zadet. Tudi napadi na več krajev v jugovzhodni Nemčiji so ostali brez znatnejšega uspeha. Samo v neki livnici je bila zadeta neka delavnica ter plinska centrala. Povzročena škoda je bila v najkrajšem času odstranjena. Dve nemški letali se nista vrnila domov.

Sodelovanje italijanskih letal pri napadih na Anglijo

Rim, 21. novembra. AA. Stefani: Posebni dopisnik agencije Stefani ob Rokavskem prelivu poroča o velikem delovanju italijanskih letalskih sil, ki narašča, kakor to dokazujejo nočni napadi med 17. in 18. nov. proti nekemu mestu na angleški obali. Ob tej priliki je bila prizadejana velika škoda in so nastali veliki požari. Vsa italijanska letala, ki so sodelovala pri tem napadu, so se neškodovano vrnila na svoja oporišča. Italijanski letalci se ne ozirajo na slabo vreme, na slabe atmosferske in meteorološke razmere, ampak opravljajo svoje napade tudi ob slabem vremenu.

Angleška poročila

London, 21. novembra. t. Reuter. Letalsko ministrstvo poroča: Ponoči so nemška letala sicer metala bombe na široko ozemlje, vendar pa so bili napadi manjšega obsega in so se razvijali v velikih presledkih. Bombe so bile vržene skoraj nad vsem angleškim ozemljem. Po nekaterih me-

razsvetljeno božično drevo. Le žal, da so tudi ta prijetna presenečenja bila kratkotrajna. Zdaj sem že spel na svojem starem mostu. Dr. —ec.

stih srednje Anglije so nastali požari, nekaj hiš je bilo porušenih in padle so tudi nekatere človeške žrtve. Škoda, ki so jo povzročile bombe, pa je nasplošno neznatna. Eno nemško letalo je bilo ponoči sestreljeno.

Nov napad na Birmingham

Newyork, 21. novembra. b. Ameriške agencije poročajo, da je Birmingham v pretekli noči doživel zopet strahovito bombardiranje, ki je trajalo celih 10 ur. Nemci so ponovno vrgli nad 400 ton eksplozivnih in zažigalnih bomb ter Birmingham skoraj popolnoma opustošili.

Nemški splavi ob angleški obali

London, 21. novembra. t. Admiraliteta poroča: Izvidniške ladje, ki so patrolirale ob angleški obali, so našle večje število manjših splavov, na katerih je bil privezan zaboj s čolnom iz gumija, nadalje zavojček z živili in obleko. Obleka je bila francoska. V mornariških krogih mislijo, da so to splavi, ki jih je spustilo na morje nemško letalsko poveljstvo z namenom, da bi se jih posluževali nemški letalci, ki bi padli v morje.

»Leteče« trdnjave iz Amerike

Washington, 21. novembra. t. Associated Press. Načelnik ameriškega generalnega štaba Marshall je objavil, da je odbor za izvoz vojnega orožja dovolil izvoz v Anglijo 26 velikih štirimotornih

Obsežni in srditi boji na grško-albanski meji

Poročila govorijo o hudih operacijah v okolici Korče in Argirokastra

Italijanska poročila

Nekje v Italiji, 21. novembra. AA. Stefani: Službeno poročilo 167 glavnega stana oboroženih italijanskih sil se glasi:

Na grškem bojišču, zlasti pa na odseku pri Korči, so neprestani sovražnikovi napadi nalezli na močan odpor naših čet in so bili odbiti. Naše letalstvo je bombardiralo sovražnikova oporišča v Prevezi, vojaške objekte pri Trikali in pri Korči. Izbubila so se štiri naša letala. Naš letalski oddelk je napadel vojaške cilje Malte in zadel letališče, vojaške cilje in arzenal v La Valetti, kjer so izbruhnili hudi požari. Vsa naša letala so se vrnila domov.

Angleško letalo vrste »Wellington« je bilo prisiljeno pristati v Siciliji, posadka sedmih mož, med katerimi je bil tudi letalski maršal Boyd Owen Tudor, en major in trije nižji častniki, je bila ujeta.

Italijani ujeli angleškega letalskega maršala Boyda

Rim, 21. novembra. m. TCP. O zajetju angleškega letalskega maršala so sedaj znane tudi nekatere podrobnosti. Italijanska lovka letala so v bližini Sicilije opazila angleško letalo, ki je letelo zelo visoko. Šest italijanskih lovcev je začelo angleško letalo preganjati in ga obkolilo ter mu preprečilo beg. Končno so lovci začeli tudi streljati. Angleški pilot se je odločil in se spustil na Sicilijo, medtem ko so ga italijanski lovci spremljali v neposredni bližini. Ko je letalo pristalo, je bila posadka ujeta ter so jo odvedli najbližjemu vojaškemu poveljstvu, ki je ugotovilo, da je med ujetniki tudi letalski maršal Tudor, ki je bil poveljnik zapornih balonov za obrambo Londona, nakar je bil postavljen za namesnika vrhovnega poveljnika angleške letalske sile na Bližnjem vzhodu.

London, 21. novembra. AA. Reuter: Današnje sporočilo italijanskega vrhovnega poveljstva pravi, da se je med člani posadke britanskega letala, ki je moralo pristati na Siciliji, nahajal tudi britanski letalski maršal, čigar ime je označeno kot Boydawer Tudor.

London, 21. novembra. AA. Reuter: Letalsko ministrstvo sporoča, da se je zdaj izvedelo, da so Italijani ujeli letal. maršala Owena Tudorja Boyda.

Grško poročila

Atene, 21. nov. t. Atenska agencija: Po nocojšnjih poročilih z bojišča so Grki na levem krilu fronte pred Korčo nenadno prodrli na vsem obsegu levega krila in potisnili svoje postojanke daleč naprej na področje zahodno od Korče. S tem prihaja v nevarnost tudi italijanska moč pri Argirokastru. Italijanske čete se umikajo zelo hitro. Slabo vreme pomaga grškim četam pri operacijah. Toda grško vrhovno poveljstvo se zaveda, da Grčija nujno in zelo hitro potrebuje letal, kajti italijanska letalska premoč bi znala ob pravem ugodnem dnevu doseči, da se položaj na fronti hitro spremeni v dobro Italiji. Grška vlada je po tem takem ponovno zaprosila Ameriko za najhitrejšo pomoč v letalih.

Atene, 21. nov. t. Reuter: Atenska agencija: Poročilo grškega generalnega štaba št. 25 se glasi: V Epiru so grške čete po uspešnih bojih v zadnjih dneh prisilile nasprotnika k umiku in napredujejo proti severu. Zajeti smo 200 tovrstnih avtomobilov, več oklopnih tankov, raznega vojnega materiala in mnogo ujetnikov. — Na bojišču so naše čete spet dosegle uspehe in so čez glavno pogoje Morave prodrle na zahodni del planine. — Naše letalstvo je bombardiralo Argirokastru kakor tudi sovražne vojaške čete in tovore na fronti. — Itali-

jetal, ki so znana pod imenom »leteče trdnjave« in jih izdeluje tovarna »Consolidated Aircraft«. Podobne »leteče trdnjave« je začela izdelovati tudi tovarna »Bowing«, ki ima tudi že pripravljene več svojih letal za Anglijo. Nova letala so opremljena s posebnim novim aparatom, ki omogoča brezhibno merjenje na cilj, ki ga naj bombe zadenejo. Letala lahko lete 5000 km daleč in tehtajo 40 ton.

Boji nad Nemčijo

London, 21. nov. AA. Reuter: Letalsko ministrstvo poroča, da so angleški bombniki v noči med sredo in četrtkom izvedli velika napada na pristanišče v Duisburgu in na Ruhrort. Ostali oddelki angleških bombnikov so napadli pristanišče v Lorientu, Cherbourgu, Dunkerqueu in Ostendeju. Bombardiranih je bilo tudi več sovražnikovih letališč. Vsa angleška letala so se vrnila domov.

London, 21. nov. t. Letalsko ministrstvo poroča: Ponoči so naši bombniki v več skupinah kljub slabemu vremenu spet bombardirali važne vojaške cilje v Nemčiji in v Franciji. Napadi so veljali tovarnam za umetno pogonsko gorivo (bencin), tovarnam za čiščenje petroleja, prometnim križiščem, pristaniščem in tovarnam za orožje. Bombardirano je bilo tudi nemško oporišče za podmornice v francoskem pristanišču Lorient. Doseženi so bili lepi uspehi.

janska letala so bombardirala neka naselja v Epiru in v Tesaliji. Nekaj oseb je bilo ubitih, nekaj pa ranjenih.

Poročila ameriških dopisnikov o grških napadih pri Korči in Argirokastru

Atene, 21. nov. t. Associated Press: Danes so prišla v Atene poročila, ki pravijo, da so Grki spet odnesli večje uspehe in da grozi italijanskim četam obkolitev ne samo v Korči, marveč tudi v Argirokastru. Grške čete so napravile vzhodno od Argirokastra hitra napredovanja in bojevo sedaj presekati vse zveze med Argirokastrum in ozadjem. S tem pridejo vse italijanske čete na obali in v Epirusu v nevarnost, da jih ne odrežejo od oporišča v Albaniji. Grški izvidniki nad Korčo poročajo, da so videli dolge kolone italijanskih čet odhajati iz Korče proti Pogradu. Grki menijo, da se bodo Italijani iz Korče sploh umaknili. Grške čete svoj uspeh pridno izkoriščajo in pritiskajo na nasprotnike po hrbtih albanskega gorovja, ki je vse zavito v meglo in dež. Angleški in grški bombniki pa pridno bombardirajo italijanska letališča v Albaniji ter prometne zveze z notranjostjo Albanije, da bi čim bolj ovirali umikanje nasprotnika čez albansko mejo. Delovanje italijanskih bombnikov je zadnje dni slabše, kar razlagajo tako, da so letalska oporišča v Albaniji sami neuporabna. Iz Egipta prevažajo na grška bojišča vse orožje in municijo, ki so jo Angleži zaplenili v bojih z Italijo. Mnogo tega orožja je že v bojni črti.

Poročila z naše meje o bojih v Grčiji

Belgrad, 21. nov. O današnjih bojih na italijano-grškem bojišču poročajo od Sv. Nauma:

Ze preteklo noč je sprememba vremena vplivala na potek vojaških operacij. Pozno ponoči je prišlo tu in tam do bojev med italijanskimi in grškimi četami. Grki so okrog 11 ponoči skušali napasti italijanske postojanke na Zvezda planini. Drugi napad grških čet je bil usmerjen proti severozahodu proti Pogradu, kjer je ponoči prišlo do bojev na nož. Napad grških čet, čeprav je bil izredno srdit, so Italijani odbili. Boji so trajali do 3 jutraj, nakar je na bojišču nastalo zatišje. Ob pol 6 se je pričel hud topovski ogenj z obeh strani. Grmenje topov se je slušalo v okolici Ohrida in Sv. Nauma. Topniška dvoboj je trajal skoraj ves dan in je tudi danes prišlo do bojev pehote, ki jih je pa ovirala megla. Zaradi megle tudi danes niso mogli letala razviti iste delavnosti, kot bi jo sicer. Brnenje letalskih motorjev se je le nekakrat ališalo, prav tako ni bilo mnogo eksplozivnih bomb. Italijanske čete še niso prešle v protinapad, ker še vedno dobivajo nove okrepitve v motoriziranih enotah in planinskih oddelkih. Po poročilih, ki jih je bilo mogoče dobiti, se premikata dve italijanski diviziji. Gre za eno motorizirano in eno pehotno divizijo. Verjetno je, da se diviziji premikata proti jezeru Malik, kjer mislijo zadeti na grške čete, ki se prav tako premikajo in nameravajo preiti v protinapad.

Nadaljevanje na 2. strani

Zemunska vremenska napoved: Nekoliko hladneje bo. Pretežno oblačno in megleno vreme bo čez dan, le sem pa tja se bo malo zvedrilo. Lahen dež utegne padati v planinskih predelih.

Zagrebska vremenska napoved: Hladno in oblačno.

Politični zapiski

Ban Hrvatske o sporazumu

Na svojem potovanju po hrvaškem Zagorju in po Medimurju se je ban dr. Subašić ustavil tudi v Varaždinu, kjer so mu priredili slovesen in lep sprejem. V svojem govoru je ban dr. Subašić največ govoril o sporazumu in je med drugim dejal:

Na zaveso naše najnovejše zgodovine je z zlatimi črkami zapisana beseda: sporazum. Naj nikdo ne misli, da je sporazum samo naslikana slika, ki v sebi nima vsebine. Sporazum je za nas program. Sporazum je temelj, na katerem se gradi Hrvatska, na njem se pa gradi tudi zgradba skupne kraljevine Jugoslavije. Mi smo zahtevali priznanje naše hrvaške narodne individualnosti in kadar ima narod to priznanje, tedaj vse ostalo pridobi s svojimi silami in s svojo lastno močjo. S sporazumom je v ustavi zagotovljena popolna enakopravnost in hrvaška narodna individualnost. S sporazumom se naša državna skupnost ni oslabil. Kajti danes je z njim Jugoslavija močnejša. Zato lahko, dragi bratje in sestre, rečemo, da bomo ohranili svojo nevtralnost in svoj mir. Na tem programu sporazuma gradimo vse naše delo, ker smo prepričani, da bomo tako dosegli vse tisto, kar hrvaški narod želi in lahko doseže. Za ta lep sprejem se vam zahvaljujem in vzklidem: »Naj živi hrvaški narod, naj živi predsednik dr. Maček, naj živi skupna, močna in velika Jugoslavija in naj živi največji pobornik tega sporazuma in največji mož za ohranitev naše nevtralnosti in našega mira, knez namestnik Pavle!«

Iz Varaždina in iz Čakovca je ban v spremstvu tajnika HSS odstopoval v Prelog in v Ljubljano, kjer je vse slovesnosti za sprejem bana dr. Subašića in vse prireditve organiziral narodni poslanec za ljubljanski okraj dr. Pernar.

Govore bana dr. Subašića so objavili vsi vodilni listi v državi. »Vreme« je njegove govore objavilo na prvi strani pod velikimi naslovi.

Novo vodstvo jugoslovansko-nemškega društva

Jugoslovansko-nemško društvo slavi letos 10 letnico svojega obstoja. Ker hočejo sedaj delovanje tega društva zelo razširiti, je bilo v Belgradu izvoljeno novo vodstvo, v katerem so naslednje vidne osebnosti:

Predsednik dr. Miloš Trivunac, dekan filozofske fakultete v Belgradu, podpredsednik inž. Branko Nedeljković, občinski svetnik, generalni tajnik dr. Danilo Gregorić, direktor »Vremena«, tajnik dr. Jovan Bogićević, profesor trgovske akademije v Belgradu. Člani odbora so: Dušan Pantić, minister za ljudsko vzgojo, Danilo Vuković, minister za gradbo, Milan Ačimović, minister v pokoj, Boško Bogdanović, pomočnik ministra za prosveto, književnik dr. Svetislav Stefanović, svetnik poslaništva Walter Krieg, svetnik nem. poslaništva dr. Josip Berger, Gjordje Perić, ravnatelj Agencije Avale, Josip Tanović, urednik »Politike«, Stanislav Krakov, ravnatelj belgajske radijeke postaje, Milan Stojmirović, Jovanović, ravnatelj »Samouprave«. V nadzornem odboru so tudi: Milica Kretić, arhitektka, Nastas Kretić, uradnik Narodne banke, Radoslav Vesnić, pisatelj. Poslanik von Heeren in belgajski župan Jevrem Tomić sta bila izvoljena za častna predsednika društva.

Jutri bo ob proslavi v novih društvenih prostorih predaval predsednik Dunajske znanstvene akademije dr. Heidrich vitez Šrbik.

»Delavska Politika« ne bi rada verjela

»Delavska politika« objavlja tam neke na svoji drugi strani kratko notico pod naslovom: »Kako je bilo v Franciji?« Pravi, da je Francija v času nemške ofenzive imela 1000 bombnikov in 420 lovskih letal, Nemci pa 3500 bombnikov in 1500 lovskih letal. Tako piše sedaj francosko časopisje. Ako je to res, tedaj je imela bivša CSR več letal ko Francija, namreč 1500. — Ne vemo, kje je dobila »Delavska politika« število o bivšem češkem letalstvu, pač pa ji radi verjamemo. Seveda skuša s tem pisanjem zabrisati dejstvo, ki zvrca vso odgovornost za obupen položaj Francije na ljudsko fronto, ko so Francijo zapeljali v polom socialisti, ki so jih podpirali in nadzirali francoski komunisti. Socialistična »Delavska politika« se zato naravno trudi, da bi dvignila nevero v številke, ki so za ljudsko fronto tako porazne. Strahotno pogubno politiko ljudske fronte pa sedaj vsa Francija plačuje s najhujšim porazom v svoji zgodovini. Poleg socialistov, ki jih hvali »Delavska politika« so bili v vseh francoskih vladah ljudske fronte glavni razdiralci tudi masoni.

Tuja letala nad Bitoljem

Bitolj, 21. nov. m. Zaradi pojava tujih letal na našem ozemlju je bil ob pol 1 dan znak za nevarnost, ki je trajal samo 10 minut. Protiletalsko topništvo je oddalo le nekaj strel, ker se tuja letala nad Bitoljem niso pojavila.

Bitolj, 21. nov. m. Tuja letala so danes opazili nad mestom Peč. Bil je to dvomotorni bombnik, ki pa se je kmalu izgubil neznano kam.

„Jugoslavija je ustvarjena zato, da jo branimo“

Zagreb, 21. nov. Hrvaški ban dr. Ivan Subašić je včeraj zaključil svoje inšpekcijsko potovanje po Hrvaškem Zagorju s svojim obiskom v Čakovcu in bližnjih krajih. Tudi tam so ga sprejeli Hrvatje v velikih množicah in v svojih pozdravnih govorih izražali željo, da bi se banovina Hrvatska okrepila in da bi banska oblast svoje prebivalstvo v obilni meri podprla z dotacijami za javna dela, zlasti pa za regulacijo potov in rek Drave in Mure. Z balkona mestne hiše v Čakovcu je imel ban dr. Ivan Subašić na zbrano ljudstvo govor, v katerem je med drugim rekel:

»Vsakdo lahko sedaj vidi, kako modra je bila politika voditelja hrvaškega naroda dr. Mačka, ko je uvrstil položaj Hrvatov s tem, da je sklenil sporazum z bratskim srbskim narodom in ker je s tem hotel uvrstiti ohranitev in obrambo svoje ožje domovine Hrvatske. Nihče naj ne misli ali pa drhti zaradi bojazni, da bi prišel kdo in bi od naše Hrvatske kaj odtrgal. Naša politika je stremela za tem, da se utrdimo in mi smo se, hvala Bogu, utrdili. In ko govorim sedaj tukaj z najbolj severne točke naše Hrvatske, s severozahodne točke naše Jugoslavije, tedaj bi vam rad povedal, da v tisti meri, kakor stojimo mi Hrvatje s svojimi življenji in s svojimi telesni na braniku naše domovine Hrvatske in s tem vse Jugoslavije, stoji v enaki meri tudi vsa Jugoslavija na meji za obrambo Hrvatske in njene svobode. Če se, bratje, tega zavedamo, potem lahko mirno gledamo v bodočnost. Skupna Jugoslavija je ustvarjena zato, da jo ohranimo, da bomo vse močnejši pri varovanju vsega tistega, kar imamo in kar ho-

čemo doseči. Danes, ko smo tukaj in ko se nahajamo v teh težkih časih v gorečem obroču, je naša prva naloga, da branimo celo naše telo in ga ohranimo zdravo in svobodno. Naša dolžnost in naloga je, da to svobodno Hrvatsko ohranimo in jo izročimo svojim naslednikom. Kakor vam sedaj tukaj v Čakovcu govorim v dokaz, da smo zares povezani z Jugoslavijo, pa s tega mesta pošiljam pozdrav našemu voditelju dr. Mačku, ki je v Belgradu s tem, da sporoči temu našemu Belgradu in bratskemu srbskemu narodu, da pošiljamo mi istočasno pozdrave našim bratom najbolj na jugu, našemu Bitolju. Kakor mi mislimo na Bitolj, tako bo Bitolj mislil, da obstoji tukaj njegova meja, katero moramo varovati tako oni tukaj, kakor mi tamkaj.«

Končno je ban dr. Subašić poudaril, naj se ljudstvo ne boji za svojo bodočnost in naj zaupa politiki sporazuma.

Hrvaški ban je potem tudi povedal, da je nakazal za ponesrečence v Bitolju 100.000 dinarjev podpore. Z njegovim darilom se je istočasno začelo tudi na Hrvaškem zbiranje za bitoljske žrtve.

Za hrvaškim banom je povsod govoril glavni tajnik Hrvatske kmečke stranke dr. Juraj Krnjević, ki je poudarjal nujnost, da se tudi preprosto kmečko ljudstvo stalno zanima za vse politične dogodke in da si na ta način zagotovi vodilno mesto v hrvaškem narodu. Potrebno je, da ima kmečko ljudstvo vaje svoje politike v svojih rokah.

Ban dr. Subašić je potem skozi kraje v ljubriškem okraju odpotoval v Zagreb.

Komunističnega rovarjenja na naših univerzah mora biti konec!

Ljubljana, 21. nov.

»Slovenec« je že včeraj objavil skupno resolucijo strokovnih društev z našega vseučilišča. Akademski mladina se v tej resoluciji odločno obrača proti tistim maloštevilnim komunističnim akademikom na našem vseučilišču, ki z denarjem Kominterne in po njenih navodilih skušajo motiti redno delo po naših predavalnicah in institutih.

Resolucija strokovnih društev je bila dostavljena tudi uredništvu »Jutra«, ki pa je ni objavilo. To je opustilo tisto »Jutro«, ki se tako ponaša s tem, da služi zmeraj samo »nacionalni misli in da je pri gojitvi dinastičnih misli in pri pobujanju revolucionarnih misli nenadkriljivo. Ko mladina skuša s svojimi sredstvi zatreti razdiralno in s tujim denarjem plačano revolucionarno delo na našem osrednjem znanstvenem zavodu, pa se »Jutro« trudi zakriti svojo naklonjenost za komuniste tako, da na svoj način razlaga sovjetsko zunanjo politiko. Seveda »Jutro« pri tem dobro ve, da so za razgrajanje po univerzah komuniste vpregli v svoje delo masoni, ki imajo pri tem seveda svoje namene. Kadar pa imajo s takimi stvarmi masoni svoje namene, tedaj pa je »Jutro« takoj zavrnil. Zato se sedaj tudi ne mara zaganjati v komuniste, ampak jih po stranpotih zagovarja.

Poleg resolucije proti komunistom pa je zavedna slovenska mladina izdala še naslednji poziv vsem slovenskim akademikom:

Slovenskim akademikom in akademičarkam!

Brali smo izjavo predstavnikov naših fakultetnih društev o nameri komunističnih agitatorjev, da tudi na slovensko univerzo prenesejo kri in nemire z belgajske univerze.

Pozdravljamo odločnost naših strokovnih društev v borbi proti komunističnim prevratnikom. Zaslutili so, da se naša prosvetna politika sedaj zares obrača proti njim, tem neprestanim skruniteljem akademskim svobodam in rušilecem znanstvenega dela. Ko se vsa Evropa zvija v krčih vojnih grozot in njih posledic, so ti komunistični zločinci uprizorili na belgajski univerzi rdeče orgije, ki so se končale v krvi in smrti.

Pozdravljamo odločnost naših fakultetnih strokovnih društev. Sedaj so razpršene laži, ki so jih komunistični plačanci razširjali posebno na tehnični glede nekkih novih zakonskih določil za univerze.

Komunisti vedo, da bodo novi predpisi za univerze napravili konec komunističnim štrajkom, nemir, pretepom, ubojem, razbijanju univerzitetne opreme, preprečevanju predavanj, teroriziranju profesorjev in študentov, protidržavni propagandi itd. Vedo, da bo storjen konec dolgoletnim zlorabam belgajske univerze za arzenal Kominterne, zlorabam, ki so v zgodovini evropskih univerz brez primera.

V tem leži vsa »skrivnost« nekkih novih predpisov za univerze. Zavedajoč se tega, hočejo komunisti sedaj zlorabiti akademsko mladino za sredstvo proti nameravanim protikomunističnim predpisom za univerze.

Hoteli bi tudi na slovenski univerzi poskušati s protestnimi resolucijami, z demonstracijami, z izgredi, z meetingi, s štrajki itd. — vse to v obrambo univerzitetne avtonomije...

Lažnivi! Na slovenski univerzi kralja Aleksandra I. se vam ta zlobni poskus prevarati aka-

demsko mladino in javnost ne bo posrečil! Kakor vselej v zadnjih letih, boste neusmiljeno leteli skozi vrata svobodne slovenske Almae matris, čim bi samo z mezinem mignili za kake izgrede!

Na slovenski univerzi ne bo komunističnih eksperimentov! Na slovenski univerzi ne bo izgrediv! Na slovenski univerzi bo mir in redno delo po predavalnicah, seminarjih, institutih, laboratorijih. Zato bo skrbela zavedna slovenska akademski mladina.

Gospodarska pogajanja z Italijo

Belgrad, 21. novembra. m. Dr. Belin, prvi viceguverner Narodne banke, potuje v spremstvu višjega uradnika Narodne banke Sofremovića in višjega uradnika trgovskega ministrstva, dr. Motike, v Rim. To potovanje je v zvezi z ureditvijo nekaterih vprašanj, ki spadajo v okvir naših zunanjih trgovinskih odnosov z Italijo. Verjetno se bo ob tej priliki dokončno odločilo, kdaj se bo sestel jugoslovansko-italijanski stalni gospodarski odbor na jesensko zasedanje, ki bo v Belgradu.

Boji v Sredozemlju

(Nadaljevanje s 1. strani)

Belgrad, 21. nov. m. O današnjih borbah na italijansko-grških bojiščih poročajo iz Ohrida:

Ves dan in vso noč ni prenehala topoveka kanonada na italijansko-grških bojiščih. Tudi letalstvo je bilo zelo aktivno. Borbe v oblasti Korče so se vršile z veliko srditostjo. Letalstvo je bombardiralo važne položaje. Verjetno je, da je bila bombardirana pot Korča—Podgradec—Elbasan—Tirana. Prav tako je bilo tudi bombardirano mesto Elbasan. Iz Albanije poročajo, da se Italijani pripravljajo na protiofenzivo. Topoveko streljanje se je pričelo že jutraj ob 3. Trajalo je šest ur brez prestanka in danes ves dan do pozne noči. Kanonada se je dobro slišala v naše obmejne vasi. Kmetje iz Djevdellije pripovedujejo, da se je ob vsakem strelu stresla zemlja. Včeraj je bila pri Korči erdita borba. Grške čete so si hotele osvojiti vojaške položaje in se je borba vodila na noč. Dobro oborožene italijanske čete so se zelo upirale. Na pobočju Morove planine so se borbe nadaljevale. Tudi tu ni bilo znatnejših uspehov. Grško letalstvo z angleškim je bombardiralo cesto Korča—Elbasan. Vela se je erdita letalska borba. Italijanska letala so bombardirala grški otok Samos. Snoči okrog 9 so v Atenah čutili hud potres in so mislili, da je to posledica eksplozije kake bombe. Kasneje pa se je zvedelo, da so to posledice močnega potresa, katerega središče je bilo v Romuniji.

Delovanje angleških bombnikov

Atene, 21. nov. t. Atenska agencija: Angleško letalsko poveljstvo poroča: Angleška lovka letala so v tork v letalski bitki z italijanskimi lovci sestrelila pet sovražnih letal. Angleški bombniki so z uspehom bombardirali vojaške cilje v Bariju, kjer so nastale eksplozije in požari v pristanišču. Zadete so bile tudi ladje v pristanišču ter železniško križišče pred mestom. Druga skupina bombnikov je napadla Drač in Valono v Albaniji. Napad na Drač je bil večjega obsega. Tretja skupina naših bombnikov je skupno z grškimi letali napadla prestolnico Albanije Tirano in jo hudo bombardirala.

Izmenjava brzojavnih pozdravov med Rooseveltom in grškim kraljem

Atene, 21. novembra. AA. Atenska agencija: Grški kralj je poslal predsedniku Združenih držav Rooseveltu sledečo brzojavko:

O priliki vaše ponovne izvolitve za predsednika velikega in prijateljskega ameriškega naroda vas prosim, da izvolite sprejeti moje tople častitke in moje iskrene želje pri uspehi vašega velikega poslanstva. Jurij II.

Predsednik Roosevelt se je za čestitke zahvalil s takole brzojavko: Za iskreno brzojavko vašega veličanstva se vam tople zahvaljujem. To je nov dokaz prijateljskega duha, ki veče naših dve državi. Izvolite sprejeti mojo iskreno zahvalo in tople želje za dobro vašega veličanstva. Franklin Roosevelt.

Airiška fronta

Italijanska poročila

Nekje v Italiji, 21. nov. t. Službeno poročilo št. 167 glavnega štaba italijanske oborožene sile o afriških bojih se glasi:

V Severni Afriki so naše letalske sile za-

Pogreb 4 angleških letalcev v Pogorici

Belgrad, 21. novembra. m. V Podgorici je bil danes pogreb štirih angleških letalcev, ki so se, kakor smo pred dnevi poročali, ponesrečili z bombnikom na planini Garač. Na pogreb sta prišla tudi angleški in ameriški vojaški ataše iz Belgrada. Ameriški vojaški ataše je dopotoval že včeraj, da bi zbral čim točnejše podatke o tej nesreči. Na pogreb je dopotoval tudi angleški pastor. Včeraj popoldne sta se oba vojaška atašaja odpeljala v bolnišnico v Kruševac ter sta se poklonila letalskim žrtvam. Naprosila sta upravnik bolnišnice za naklonjenost, da bi identificiral trupla po priloženih fotografijah. Na grob angleških letalskih žrtv sta oba poslanika položila lepe vence.

Uvoznikom iz Italije

Belgrad, 21. nov. AA. Ker je prenehala potreba, da domači uvozniki blaga iz Italije predložijo carinarnam izjave o načinu plačevanja blaga, je finančni minister odredil, da se razveljavi odločba finančnega ministrstva št. 131.342 od 12. oktobra 1932, po kateri so bili domaći uvozniki italijanskega blaga dolžni na carinarnicah izročiti izjave o plačevanju uvoženega blaga.

Belgrajske novice

Belgrad, 21. novembra. m. Snoči je dopotoval v Belgrad ban dravske banovine dr. Marko Natlačen. G. ban je posredoval v zadevi banovine v posameznih ministrstvih. Med drugim je ban obiskal pravosodnega ministra dr. Markovića, trgovskega ministra dr. Andresa, kmetijskega ministra dr. Cubrilovića in pomočnika notranjega ministra Simonovića. Ban dr. Natlačen bo zaradi prehranjevalne organizacije in drugih perečih vprašanj obiskal jutri še ostale ministre.

Belgrad, 21. novembra. m. Danes je bil v Belgradu pravoslavni praznik sv. nadangela Mihaela in je zato počivalo delo skoraj v vseh samoupravnih podjetjih. Današnji dan je potekel v znamenju slav. Krstno slavo so proslavili tudi nekateri odlični javni delavci, tako: predsednik vlade Dragiša Cvetković, vojni minister armadni general Petar Pešić, prometni minister inž. Beslić, šef glavnega generalštaba in vzgojitelj Nj. Vel. kralja armadni general Peter Ković, belgajski župan Jevrem Tomić, pravoslavni patriarh dr. Gavrilov ter razne ustanove in društva, med njimi akademsko pevsko društvo »Obilič«.

Belgrad, 21. novembra. m. V Nišu so danes na mestu, kjer je našlo smrt 35 najuglednejših srbskih veljakov: duhovnikov, kmetov, častnikov in drugih, ko so se borili in padli za domovino v letih 1915—1918, odkrili spomenik.

Belgrad, 21. novembra. m. Po uspešni turneji je skupljansko pevsko društvo »Mokranjac« zapustilo Belgrad in se vrača v Skopje.

Belgrad, 21. novembra. m. V cetinjski dvorani banske uprave je bil danes ustanovni občni zbor sekcije Srbskega avtokluba za zetsko banovino.

Zagreb, 21. novembra. b. Danes ob 1 popoldne je umrl režiser zagrebške drame Alfonz Verli.

beležile nove sijajne uspehe. Naš lovski oddelek je opazil velik sovražnikov lovski oddelek, ki je bil številčno precej močnejši od italijanskega in ga silovito napadel. Razvil se je letalski »napad«. Zbitih je bilo sedem sovražnikovih letal, in sicer 4 »Gloucester«, dva »Hurricane« in en »Blenheim«. Tri naša letala se niso vrnila domov. Naši letalski oddelki so bombardirali železniško progo Aleksandrijo—Kairo in Aleksandrija—Marsa Matruh, letališče Bir el Bata, južno od Marsa Matruha, taborišča sovražnikovih čet vzdolž ceste Marsa Matruh—Dirkensis.

Sovražnikova letala so metala bombe na pristanišče Tobruk brezuspešno.

V Vzhodni Afriki je sovražnik razvil močno topniško delovanje proti našim postojankam v Galabatu. Ko so se sovražnikovi oddelki približali našim četam, so naše čete prišle v protinapad in sovražnika odbile, da je pustil na terenu mnogo mrtvih in večje količine vojnega materiala. Naša letala so bombardirala železniško postajo Sovak v Sudanu, taborišča sovražnikovih čet v Gedarefu, motorizirana sredstva ter protiletalske baterije zahodno od Galabata in na hribu Kejam ter končno tudi pristanišče Aden. Eno naše letalo se ni vrnilo.

Sovražnikova letala so metala bombe na Asab. Bilo je pet mrtvih in pet ranjenih med domačini. Naše letalstvo je napadlo neko sovražno vojno ladjo, ki se je poskušala približati Sisijamiju in jo prisililo k umiku.

Angleška poročila

Kairo, 21. nov. t. Reuter: Angleško vrhovno poveljstvo poroča: Tako v južnem Sudanu kakor na zahodnih mejah so naše patrulje, ki so prišle v stik s sovražnikom, dosegle uspehe. Pri Gallabatu (ki je v angleških rokah) so naše čete prizadevale sovražniku hude izgube. V zahodnih egiptsko-libijskih puščavah pa je angleška četa napredovala proti sovražniku in mu uničila 5 tankov, 6 pa jih je hudo poškodovala. Zaplenili smo nekaj topov vrste »Breda«, motornih vozil ter nekaj italijanskih in libijskih vojakov. Sovražnik je pustil ležati na tleh 108 mrtvih. Število ranjenih, ki jih je sovražnik vzel s seboj, ni znano.

Kairo, 21. novembra. t. Reuter. Angleško vrhovno poveljstvo poroča: V eni izmed štirih letalskih bitk, ki so se razvile včeraj nad libijsko puščavo, je 15 angleških lovcev napadlo 60 italijanskih lovcev in bombnikov in jih sestrelilo 10. Angleži niso imeli nobenih izgub.

Angleški bombniki so ponovno bombardirali Taranto, Assab in druge vojaške cilje v Eritreji.

Kdaj napade Graziani

Kairo, 21. novembra. b. Vojaški poročevalec »United Press« javlja, da je bilo po številnih oglednih poletih ugotovljeno, da je maršal Graziani za sedaj opustil nadaljevanje svoje ofenzive. Namesto da bi pripravil vse potrebno za ofenzivo, uporablja italijanska vojska svojo moč za utrditev svojih položajev, zlasti pri Sidi el Baraniju. Da Italijani niso nadaljevali ofenzive v mesecu oktobru, ni nikogar iznenadilo, ker je bil to mesec ramazanskega posta, ker je večji del libijske armade sestavljen iz muslimanov. Pričakujejo pa, da bo maršal Graziani bodočo polno luno izkoristil za nadaljevanje ofenzive.

Umrla nam je danes ob 6 zvečer naša srčno ljubljena mama, gospa

Josipina Pesek roj. Urbanič

v 56. letu starosti. — Pogreb bo v soboto, 23. novembra ob pol 4 popoldne z žal, iz kapelice sv. Petra, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, 21. novembra 1940

Zalujoča rodbina Pesek

Prestolna govora kralja Jurija

Ob priliki zaključka zasedanja parlamenta in začetka novega zasedanja so imeli kralj Jurij VI., Churchill in Halifax govore o položaju

Churchill o položaju

Po prečitaniu prestolnega govora so se poslanci vrnili v svojo zborovalnico, kjer se je takoj začela seja. Prvi je govoril ministrijski predsednik Churchill, ki je med drugim dejal sledeče o vojnem položaju na Sredozemlju:

»Na Sredozemlju imamo prav za prav dve vojni: 1. Na eni strani moramo braniti Egipt in Sueski prekop proti mnogemu številnemu nasprotniku. Pred nekaj meseci se nam je zdelo, da obramba ne bo lahka stvar. Toda sedaj imamo zaupanje, da bomo mogli pokazati lepe stvari, kadar in če nas bo sovražnik napadel. 2. Na drugi strani pa imamo vojno v Grčiji. Čeprav grški narod ni bil pripravljen na vdor, se je sedaj dvignil in očistil vse ozemlje, v katerega je nasprotnik vdrl v prvih dneh. Obema tema bojiščema moramo posvetiti svojo pozornost. O obeh danes rečem lahko samo toliko, da bomo storili vse, kar je v naših močeh. Od nas ne pričakujejo toliko besed, kakor dejanj. Grčiji upam, da bomo od naših vojnih sredstev lahko dali v precejšnji obliki. Tudi v Egiptu bomo mogli storiti svojo dolžnost, da bomo njegovo ozemlje in važni Sueski prekop.

Na to je govoril o novih zakonih, s katerimi bodo zavarovane vse zgradbe proti letalskim napadom. »Četudi bi se zgodilo, da bi sovražnik porušil vse naše domove,« je nadaljeval Churchill, »to ne bi v ničemer spremenilo naše odločnosti, kajti tudi potem bomo stali vsi rami ob rami, edini in složni v trdni volji, da jih s skupnimi močmi spet postavimo, kadar se bomo nehalno bojevali. Do sedaj se je razvijala vojna med popolnoma do zadnje možnosti oboroženo Nemčijo na eni, in na četrt ali do polovice oboroženo Anglijo na drugi strani. Ne moremo reči, da smo se slabo odrezali. Jaz pa gledam naprej v bodočnost, ko bomo tudi mi tako dobro oboroženi, kakor je Nemčija danes. Naprej v tisto bodočnost, ko bosta Amerika in angleški imperij pokazala svojo premoč, ki bo prav gotovo prinesla zmago in osvobodila vesoljni svet od okov, ki jih ni mogoče prenašati.

Halifaxovo poročilo

Istočasno je v lordski zbornici govoril o položaju zunanji minister lord Halifax, ki je med drugim dejal:

Ako bi sodil položaj po poročilih, ki so na razpolago, ne morem povedati nič določenega o dogodkih, ki so se razvijali ob priliki obiska Molotova v Berlinu. Kakor znano, smo sovjetski vladi predložili neke predloge, o katerih smo imeli zadostne razloge za prepričanje, da jih bo sovjetska vlada sprejela. Še sedaj čakamo na odgovor na te predloge. Stavili smo tudi nekatere predloge, ki tičejo ozemelj, ki si jih je Sovjetska zveza zadnje čase priključila. Nekateri naši predlogi so bili splošnega značaja, da bi v naprej odstranili možnost nesporazumljenj. Časopisi so nekatere teh naših predlogov pravilno objavili. Kakor rečeno, še vedno čakamo na odgovor in dokler odgovora nimamo, o stvari ni mogoče govoriti.

Nato je govoril o položaju Francije in dejal, da je treba ohraniti vero v francoski duh in v genij francoskega naroda. Nemčija zasleduje glede Francije svojo običajno politiko: na eni strani sladke vabe, na drugi strani brezsrčne grožnje. Položaj v zasedenem delu Francije postaja hušji zaradi prisilnega preseljevanja francosko govorečih Lorenčanov iz Lorene. Francoski protesti v tem oziru niso nič dosegli.

Glede Grčije je lord Halifax dejal, da jo bo Anglija z vsemi razpoložljivimi močmi podpirala. Trije tedni vojne v Grčiji so nas utrdili v obžudovanju tega junaškega naroda. Nato je lord Halifax govoril o Mussolinijevi trditvi, da ima pri grško-italijanskem sporu vsi krivdo na svoji grbi edinole Grčija. Ne more se znebiti prepričanja, da italijansko ljudstvo kljub ponavljajočim se zatiranjem, da se bo vse prav izteklo, vendar ni prav srečno, ko sliši o dogodkih, ki so se pripetili v Tarantu, ali ko vidi, kaj se je zgodilo v Grčiji. Grčija je pokazala, da je ljubezen do svobode mnogokrat močnejša, kakor pa številka prebivalstva. Še nikdar v zgodovini se ime Grkov ni blestelo s takšnim sijajem, kakor danes. Lord Halifax zavrača italijansko trditev, da je Anglija odgovorna za to, da je Italija danes v vojni. »Naša vest je mirna,« je rekel Halifax, »mirna glede vojne z Nemčijo in mirna glede vojne z Italijo. Vkolikor pa še posebej Italije tiče, se italijanska vlada ne more izgovarjati, da je bila v nevarnosti, da bi bila napadena od Francije ali od Anglije. Drugi so Italijo potisnili v vojno par dni pred zlomom Francije. Ta napad na Francijo v trenutku, ko je ležala na tleh, bo ostal zapisan v zgodovini kot svojevrstno dejanje, storjeno v računu na lahko zmago in na hiter uspešen mir. Mussolini je v svojem govoru priznal, da zna biti vojna dolga. Iz njegovega govora izhaja nadalje, da je bila Italija presenečena, ko je Grčija zavrnila italijanski ultimatum z dne 28. oktobra. Ni res, da bi bili Grki pripravljeni skupno z nami Angleži napasti Italijo. Angleška vlada jemlje tudi na znanje, da je italijanska vlada sama prosila Hitlerja za dovoljenje, da bi se smeli italijanski bombniki udeleževati bombnih napadov na angleške žene in otroke. Anglija čaka na italijanski napad iz Libije. Angleška oborožena sila je sedaj pripravljena. Vsaka postojanka v Egiptu in v Sudanu je v rokah močnih posadk. Po vsem bližnjem vzhodu je zavladalo večje zaupanje.

Na koncu je lord Halifax omenil tudi pomoč iz Združenih držav severne Amerike, od koder bo Anglija sproti dobivala polovico vse

proizvodnje orožja in municije. To naj bo dokaz, da vlada med obema državama popolno medsebojno zaupanje in iskreno sodelovanje.

Svoj govor je Halifax zaključil z besedami, da se Nemčiji ni posrečilo zlomiti angleškega duha. Nemški napori bodo brezuspešni, ako se Nemčiji ne posreči uničiti angleško vojno brodogradnjo in angleško letalstvo. Nemčija to ve. Kajti le tako je moči razlagati mrzlično diplomatsko delovanje, kjer nemška vlada išče uspehov, da nemškemu narodu okrepi voljo do žrtev, ki ga čakajo v prihajajoči zimi. Toda prepričani smo, da Nemčija ne bo ostala samo pri diplomatskih uspehih, marveč, da moramo biti pripravljeni na nove dogodke. Toda karkoli bo Nemčija dosegla sedaj na podlagi svoje začasne vojaške premoči, dan obratuna ji ne odide. Prebili se bomo skozi sedanje težave v mirnejše vode. Potem pa bomo gradili nov svet, ki bo osvobojen od strašnega sna, ki danes leži na njegovih prsih.

Maršal Petain:

»Priznam, da ne vem, kakšen bo mir«

Zeneva, 21. nov. AA. DNB: Iz Vichyja poročajo: »Temps« objavlja izjavo maršala Petaina zastopnikom tiska v Lyonu. Poglavar francoske države je med drugim rekel:

Gotovo je, da me ljudstvo v Lyonu pred enim mesecem ne bi sprejelo z istim navdušenjem kakor sedaj. Francoskemu ljudstvu je bilo potrebno mnogo časa, da razume, da smo bili potolčeni, in sicer strahovito potolčeni. Ljudstvo je vse prehitro pozabilo na poraz, vendar pa je danes razumelo to dejstvo.

Novi očitki »diktatorju« Daladieru

Pariz, 21. novembra. AA. DNB: Matin prinaša celo vrsto zelo zanimivih podrobnosti s tajnih sej odbora francoske skupščine in senata v marcu in aprilu letos. Na eni teh sej je tedanji letalski minister Guy La Chambre izjavil, da Francija septembra 1938 zato ni napovedala vojne, ker ni imela na razpolago nobenih modernih bombnikov. Kot glavnega krivca francoske vojne politike označuje list Daladiera, za katerega pravi, da je bil tak človek, ki je mislil, da vse ve in da vse vnaprej vidi. Ko je zunanji minister George Bonnet 22. avgusta ponoči sporočil Daladieru, da bo naslednjega dne podpisan nemško-sovjetski nenapadalni pakt, mu je Daladier odgovoril: »Prosim te, da me v prihodnje pustiš, da spim naprej, če mi boš spet moral sporočati take neumnosti.« Obveščeni narodni poslanci so vedeli, da se za krinko diktatorja skriva boječ revček, ki ni vedel, kako bi se osebno izvelel iz zagate, v katero je potegnil tudi Francijo. Ti poslanci so prav tako vedeli, da je maršal Petain, katerega je Daladier v začetku vojne poklical k sodelovanju, po preučitvi stanja mošta in vojnega materiala odgovoril: »Kako si upate v takih okoliščinah stopiti v vojno?« Končno so spreviedli, ko jim je Daladier pred parlamentarnim odborom za narodno obrambo rekel: Če bi vedel, da Poljska ne bi vzdržala, ne bi napovedal vojne.

Prvi kraljev govor

Prestolni govor, ki ga je ob priliki zaključitve zbornice v lordski zbornici prebral kancler lordov se glasi:

Ze več kot eno leto moje oborožene sile na suhem, na morju in v zraku branijo svobodo. Moje ljudstvo s pogumom prenaša povesdi, v svojih domovih in pri svojem delu kakor tudi na morju, posledice surovih napadov ter dostojanstveno podpira naše skupne napore. S pretrajalnostjo in silo je nasprotnik spraval pod svoj jarem številne narode, ki so živeli in delali v miru ter se posvetili kulturnim stremljenjem. Srečen sem bil, da sem mogel sprejeti vlade teh potepanih narodov na angleških tleh in se veselil, da se njihove oborožene sile skupno z junaškimi močmi drugih narodov borijo skupno z mojimi. V zgodnjem poletju je bila Francija podrtja po vojaškem porazu. Cutilla se je prisiljeno, da prosi za premirje. Italija je takoj izkoristila francosko nesrečo in se je uvrstila ob napadalec. Sedaj je napadla Grčijo. V tem boju proti tiraniji pozdravljam novega tovariša, ki mu bo moj imperij pomagal po vseh razpoložljivih močeh. S svojim junaškim odporom je Grčija pokazala, da je vredna slavnih starodavnih izročil. Moje oborožene sile na Sredozemskem morju so dobro držle v vseh priložnostih. Moja država je srečna, da more v Sredozemlju računati z zavezništvom dveh prijateljskih dežel, namreč Egipta in Turčije. Z veliko zadovoljnostjo sem vzel na znanje sklep Združenih držav Severne Amerike, da nam izročijo 50 rusilcev in sem prepričan, da bodo oporišča, ki jih je moja država dala Združenim državam ob atlantski obali služila tudi za obrambo dedščine vseh svobodnih ljudi. Vojna nalaga vedno večja bremena. Toda pripravljenost, s katero moje ljudstvo sprejema ta nova bremena, me utruje v veri, da je v finančne žrtve, ki je moj narod ne bi bil voljan sprejeti, da zmagam. Uspešna preprečitev nemškega vdora, uspešni napadi naših letal na vire sovražne vojaške moči, trdna obramba Egipta in Sudana, uspešni napadi na italijansko vojno mornarico, vse to dokazuje našo moč in nas potrjuje v veri, da bomo zmagali. Sedanja vojna ni samo vojna med narodi, marveč je nastala iz nasprotij nad osnovnimi vzori enih in drugih. Izjavljam, da ne bomo oklevali, niti ne bomo potolčili o črja, dokler ne bomo dosegli visokega cilja, ki smo si ga postavili.

Potem so se lordi in poslanci razpršili po poslopju parlamenta. Čez nekoliko časa so se vrnili v lordsko zborovalnico, kjer so pričakovali kralja Jurija, ki je osebno s kraljevskim govorom odprl novo zasedanje parlamenta. Kralja je spremljala v sprevedu skozi mesto kraljica Elizabeta, ki je sedela na njegovi desni strani. Kralj je bil oblečen v uniformo admiralja. Vojvoda Kentski je bil v letalski uniformi. Lordi so bili v civilnih oblekah ali v uniformah.

Drugi kraljev govor

V dvorani je vladalo silno slovesno razpoloženje, ko se je po vzhodu dvignil kralj Jurij in prebral naslednji prestolni govor:

»Moji narodi in moji zavezniki so združeni v svojem sklepu, da nadaljujejo boj proti napadalcu, dokler svoboda narodov ne bo zagotovljena. Šele potem, kadar bodo narodi osvobodeni od zatiranja in nasilstev, bodo mogli spet lepo sodelovati na temelju urejene svobode in socialne pravičnosti. Prepričan sem, da bo zmaga naša, ne samo zaradi dobrega orožja in oboroženih sil moje imperija in mojih zaveznikov, marveč tudi zaradi zadržanja civilne domobranbe, kakor tudi po zaslugi vztrajnosti in delavnosti vseh mojih narodov. Moji narodi morajo sedaj na svojih domovih in tam, kjer delajo, prenašati nevarnosti in strahote vojne. Junaštvo našega trgovskega brodogradnja in naših ribiških ladij sta dodali mnogo sijaja starodavnim in od slave ožarjenim izročilom našega pomorstva. V svojem junaškem odporu je naš narod zaslužil priznanje in obžudovanje prijateljskih narodov. Odnosaji med mojo vlado in Združenimi državami Severne Amerike bi ne mogli biti bolj pristrni kakor so, in mi je v veliko zadoščenje, ko slišim, da prihajajo iz te dežele še večje količine orožja in municije. V sedanjih časih je dobro, če natančno vemo, kje se še spoštujejo naši vzori o svobodi in pravičnosti. (Nato je kralj omenil, da bo vlada predložila zakone, s katerimi bodo v polni meri zavarovane hiše in imetja, ki so bila porušena po sovratnem dejanju, ter da bo vlada vse storila, da bo narodno zdravje ohranila in tako narod usposobila, da pelje borbo dalje do zmagovitega konca).«

Položaj Nemcev v Romuniji

Nemci dobijo kot narodna skupina pravno vrednost

Bukarešta, 21. novembra. AA. Upravitelj države general Antonescu je podpisal zakonski ukaz, s katerim se ustanavlja v Romuniji nemška narodna skupina in se na ta način ureja pravilnik za nemško manjšino. Zakonski ukaz pravi, da bo nemška narodna skupina v Romuniji pravna oseba, ki bo nosila ime »Nemška narodna skupina v Romuniji«. S tem stopa v javno pravo. Gibalo na-

rodne volje nemške narodne skupine v Romuniji je nemška narodno-socialistična delavska stranka. Nemška narodna skupina deluje v okviru romunske nacionalne legionarske države. Poleg romunske narodne trobojnice bo nemška narodna skupina v Romuniji lahko nosila in izobešala tudi zastavo nemškega naroda.

Položaj na jugovzhodu po pristopu Madžarske k trozvezi

Newyork, 21. nov. b. D. P. B. D. B. S. je telefoniral danes iz Berlina, da se je na današnji konferenci tiska mnogo govorilo o pristopu Madžarske k trozvezi, kakor tudi o prihodu generala Antonescu v Berlin.

Med drugim so tudi govorili, da bo prišel dan, ko bo zadnji vpliv Anglije iz Evrope izginil. Potem bo prišel čas, ko se bodo še nekatere druge države priključile osišču, vendar bo tedaj že prepozno. Zato bi bilo bolje, če bi se vse evropske države že sedaj izreke za eno ali drugo stran. Glede vprašanja, če je Madžarska že sedaj postala sovražnica Anglije, se je tudi razvila obširna debata, ki se je končala z ugotovitvijo, da bo Madžarska šele tedaj postala nasprotnica Anglije, če bi ta dobila v vojni družabnika, kot so na primer Združene države. Tedaj bi Madžarska takoj napovedala vojno Angliji in Združenim državam.

General Antonescu v Nemčiji

Berlin, 21. nov. AA. DNB. Vodja romunske države general Antonescu in zunanji minister Sturdza sta na povabilo nemške vlade prišla v Nemčijo. Romunska gosta sta s svojima gospema, spremstvom in nemškim poslanikom v Bukarešti Fabriciusom prispela danes na nemško ozemlje v Bruck ob Leithi. Tam je romunске goste pozdravil šef protokola v Doernberg, šef štaba namestnika vodja Nemčije višji vodja Stenger in polkovnik v. Mantoffel.

Berlin, 21. nov. AA. DNB. O priliki obiska voditelja romunske države generala Antonescu v Rimu se daje sledeče obvestilo:

General Antonescu bo prišel v nemško prestolnico jutri dopoldne ter bo prebival v Bellevueju. Pred spomenikom padlih vojakov bo položil venec, nato pa bo odšel na prvi sestanek z nemškim zunanjim ministrom. Prvi razgovori bodo v zunanjem ministrstvu. Popoldne bo vodja rajha sprejel generala Antonescu v svoji pisarni. Zvečer bo nemški zunanji minister v Ribbentrop priredil večerjo na čast generalu Antonescu. V soboto popoldne bo general Antonescu obiskal maršala Göringa in Hitlerjevega namestnika Rudolfa Hessa. Opoldne bo Hitler priredil na čast generala Antonescu in njegovega spremstva kosilo. V zvezi s tem se predvideva sprejem v romunskem poslanstvu. V nedeljo dopoldne bo general Antonescu zapustil Berlin.

Romunija bo sledila Madžarski

Bern, 21. nov. t. Švicarski listi poročajo iz Londona, da so tamkajšnja mišljenja, da bo Romunija sledila madžarskemu zgledu in se priključila trozvezi. Njen pristop pa bo manj slovesen, kakor je bil madžarski. V Londonu tudi ne verjamejo, da bi Nemčija hotela v kratkem svoje čete poslati skozi Bolgarijo na pomoč Italiji, niti, da bi šla Bolgarija v kratkem v vojno. Prav tako imajo v Londonu razloge, tako trdijo, da jim ni treba verjeti, če se nemška propaganda trudi, da bi sovjetsko strašilo postavila za hrbet Turčije. Turčija da je boljše poučena o dejanskem položaju.

Pomirjevalni ukrepi v Sofiji

Sofija, 21. nov. b. Bolgarskemu časopisu je bil izdan nalog, da preneha s propagando za izhod Bolgarije na Egejsko morje, kakor tudi propagando za priključitev Trakije Bolgariji. Poučeni krogi so mnenja, da je to bilo storjeno iz obzirov do Turčije.

Nemški predlogi Turčiji

Ankara, 21. nov. b. Tukaj pričakujejo prihod nemškega poslanika von Papena in mislijo, da bo prinesel nove važne predloge nemške vlade, ki naj razčistijo odnosaje med Nemčijo in Turčijo. V turški prestolnici so se razširili glasovi, da bo kmalu prišlo do spremembe turške vlade. V Carigradu z največjo napetostjo pričakujejo prihod nemškega poslanika von Papena v Ankaru.

Carigrad, 21. novembra. m. TCP. Iz Carigrada vse bolj prihajajo vesti, ki govore o bližnji spremembi turške vlade. Uradni turški krogi se-

veda ne zavzemajo nobenega potrdilnega stališča do te vesti. Politični krogi so pa prepričani, da ni izključeno, da bo prihodnje dni prišlo do velikih presenečenj. S posebnim zanimanjem pričakujejo v Ankari povratek nemškega poslanika von Papena iz Berlina. Njegov prihod je napovedan za jutri. Politični krogi v Ankari so prepričani, da bodo prihodnji dnevi prinesli važne odločitve. Snovi je imela turška vlada izredno sejo, na kateri je predsednik republike Ineni imel krajši nagovor na poslance. Podrobnosti o vprašanjih, ki so se pretresala na vladni seji, se niso mogle dobiti.

Stališče Perzije

Ben, 21. nov. b. »Neue Zürcher Zeitung« je pred kratkim objavila opozorilo sovjetske vlade Iranu, da bi bila Rusija prisiljena zasedati ves Iran, ako bi tuja letala preletavala iransko področje z namenom, da pridejo v področje Bakuja. Iransko poslanstvo v Bernu je poslalo »Neue Zürcher Zeitung« poročilo, v katerem pravi, da vodi Iran prijateljske odnose s vsemi sosedji in da je že v začetku sedanje vojne proglasil svojo nevtralnost. Iranska vlada je prepričana, da bodo njeni sosedji strogo spoštovali nevtralnost Irana, sam Iran pa nima prav nobenega interesa, da bi se vmešal v svetovno vojno. Ako pa bi bil Iran napaden s katerekoli strani, potem si bo sam znal preskrbeti spoštovanje za svojo nevtralnost. Iran se bo boril z vsemi sredstvi, ki jih ima na razpolago.

Poročila iz Romunije

Bukarešta, 21. nov. m. TCP. Danes je objavljena uredba z zakonsko močjo, ki vsebuje predpis o ustanovitvi posebnega sveta, ki bo vodil vrhovno nadzorstvo nad vsemi socialnimi ustanovami in njegovim delavstvom tako nad javnimi kakor nad privatnimi. Uredba ima za cilj koordinacijo akcije socialnih ustanov. Predsednica tega odbora je kraljica mati Jelena, izvršni odbor pa šteje 12 članov. V tem svetu so med drugimi tudi podpredsednik vlade in vodja legionarskega pokreta Horia Sima, minister za delo, gospodarski minister in prosvetni minister.

Bukarešta, 21. nov. m. TCP. Romunska vlada je objavila uredbu, s katero dobe romunske drž. železnice povišek 720 milij. lejev. Denar bo služil v glavnem za povišanje plač železniškemu uradnistvu in uslužbenstvu.

Bukarešta, 21. nov. m. TCP. V judovski četrti je prišlo do protijudovskih izgrezov. Demonstranti so razbili šipe na sinagogah in hišah, judovski šolo pa so zažgali.

Bukarešta, 21. novembra m. TCP. Horia Cozmovic, državni podtajnik v predsedstvu vlade, je odstopil in utemeljuje s tem, da ga je delo v komisiji, ki preučuje proces proti pokojnemu Codreanu, preobremenilo ter nima časa za ostale posle.

Bukarešta, 21. novembra. m. Včeraj se je na romunskem jezeru Sitgiola v neposredni bližini črnomske obale spustilo sovjetsko vodno letalo. Posadka letala je štela 5 članikov in podčastnikov, ki so bili odvedeni na policijo, kjer so jih zaslišali. Letalo je pristalo zaradi poškodbe v motorju.

Drobne novice

Sofija, 21. nov. m. TCP. Trgovinski minister bo v kratkem izdal uredbu, s katero bo povečan davek na vino in pivo. Povečanje se bo nanašalo na zaloge, ki so bile napravljene pred 1. novembrom.

Rim, 21. nov. m. TCP. V Milanu je pričela obratovati nova tovarna 'anitola, katere dnevna kapaciteta znaša 20.000 kg.

Rim, 21. nov. m. TCP. »Piccolo« poroča iz Carigrada, da so turški izvozniki dobili na razpolago poseben kredit za povečanje izvoza turškega blaga v Italijo, posebno kože in ribe.

Rim, 21. novembra. m. TCP. Minister rajha Seldte je odpotoval v San Remo, kjer mu je prebivalstvo priredilo tople sprejeme. Minister je najprej napravil obisk nemškimi ranjenecem, ki so mude v tem mestu na okrevanju.

Gospodarstvo

Povišanje obtoka kovancev

Ze včeraj smo poročali, da je ministrijski svet predpisal uredbo, s katero se lahko poveča obtoč kovancev po 50 din za 300 milij. din in kovancev po 20 din za 200 milij. din na 800 odeno 500 milij. din. Tozadevna uredba je že objavljena v »Službenih novinah« z dne 20. novembra letos in je tedaj že stopila v veljavo.

Obenem pa je povišana tudi meja, do katere morajo zasebniki sprejemati ob enem izplačilu te kovance po 50 in 20 din. Doselej je znašala ta meja 1000 din, odtlej bo pa meja 3000 din.

Iz uradnega pojasnila k temu povišanju obtoka kovancev pa poenemamo, da smatra ministristvo financ, da so se razmere od srede leta 1937, ko je bil uveljavljen novi zakon o kovanju denarja, izpremenile in je bila od začetka vojne potreba kovancev in drobja sploh vsak dan večja in so v nekaterih momentih neki kraji trpeli celo na pomanjkanju drobja, čeprav je bil skoraj ves znesek, dovoljen z zakonom 31. julija 1937, nakovan in dan v promet.

K temu je pripomniti še, da se to vidi tudi iz izkazov Narodne banke. Zaloge kovancev v srebru, niklu in aluminij-bronci so znašale n. pr. dne 15. novembra letos samo 188.16 milij. din pri skupni vsoti 1360 milij. din, dočim so znašale pred letom dni,

t. j. 15. novembra 1939 390.9 milij. din, torej še enkrat več.

Belgrajska agencija »Jugoslovanski kurir«, ki ima dobre zveze s finančnim ministristvom navaja še, da se je zadnje čase opazilo veliko težaviranje kovancev po 50 in 20 din, tako da se je lahko v posameznih krajih opazilo, da tega srebrnega denarja sploh ni bilo več v prometu. Pomanjkanje kovancev po 50 in 20 din je torej posledica težaviranja.

Niso pa bili za povečanje obtoka merodajni le momenti, ki so v zvezi s potrebami plačilnega prometa. Gotovo je bil merodajni tudi razlog, da bo država dobila zaradi kovanja novih količin kovancev nova sredstva. Kajti ta sredstva izvirajo iz različne med proizvodnimi stroški za kovance, kjer so glavni izdatki za kovine, ki so potrebne za kovanje, in med imensko vrednostjo, po kateri gre novi kovani denar v promet. Nimamo še podatkov, kolik je bil za državo finančni efekt kovanja novih kovancev v letu 1938-39, ker še ni objavljen zaključni račun za 1939-40. Pač pa je znašal dobiček države pri kovanju srebrnega denarja v letih 1932-1934 770.6 milij. din in to pri imenski vsoti 1 milijarde dinarjev. Pri povečanju najvišje vsote kovancev po 50 in 20 din za 500 milij. dii bo znašal dobiček države nad 400 milij. din, kar je lepa vsota za državno blaginjo.

Potrebe našega tujkega prometa

Pod predsedništvom predsednika Tujkega prometne družbe dr. Rateja je bil 14. novembra na Bledu sestanek, na katerega so bili povabljeni vsi tisti, ki se zanimajo za naš zimski tujski promet na Gorenjskem, udeležili pa so se ga tudi zastopniki banske uprave, ravnateljstva državnih železnice, poštnega ravnateljstva, zbornice za TOI in Zveze združenj gostinskih podjetij. Iz zanimive razprave, ki se je na tem sestanku razvila, poenemamo na kratko naslednje misli, ki je njih uresničenje za zadovoljiv razvoj našega tujkega prometa zelo važno.

Prva točka, s katero so se na tem blejskem sestanku bavili udeleženci, je bilo

vprišanje našega hotelirstva

vprišanje, ki ga je treba nujno rešiti in naša gostinska podjetja v finančnem oziru »ozdravit«. Naše hotelirstvo namreč tarejo hudi oolgovi, ki so bili narejeni že prej v normalnih časih. Te dolgove je treba redno odplačevati, razen tega pa seveda tudi visoke obresti, davke in druge dajatve. Sedanji vojni časi so zelo zaustavili večji dotok tujcev in so zaradi tega zlasti prizadeli hotelirji po naših letovišjih. Hoteli letos še do polovice niso bili zasedeni. Komaj 40% prostorov je bilo oddanih. V prazničnih dneh vlada prepričanje, da bi bilo še najboljšje, če bi te dolgove prevzela Državna hipotekarna banka. V Sloveniji je takšnih dolgov hotelske industrije, ki naj bi jih prevzela Državna hipotekarna banka, okrog 50 milijonov dinarjev. Upoštevani naj bi bili pri tem v prvi vrsti naša tujsko-prometna kraja v Sloveniji, v Hrvaškem Primorju in v Dalmaciji, ker je tu najbolj potrebno hotelirstvo finančno »ozdraviti«.

Ka večji dotok tujcev pa morejo računati le kraja, ki v njih vladajo dobro

urejene prometne razmere

Zato bi bilo nujno potrebno urediti ves železniški, avtobusni, cestni in telefonski promet. Nujna potreba je vpeljati vsaj v glavni tujsko-prometni sezoni spet tiste vlake, ki jih je železniška uprava zadnje čase ukinila. Predvsem bi treba poskrbeti za nemoten dovoz gostov z jutranjimi vlakmi v Kamnik, Gorenjo savsko dolino, bohinjski kot. Nič manj važno ni vprašanje ugodnih zvez pri večernih vlakih. Po vagonih naj bo v zimskem času tudi dovolj zakurjeno, da tujci ne bodo zmrzovali in tudi v tem oziru odnesli od nas slabih vtisov. Potrebno pozornost naj dalje pristojni posvete graditvi drugega železniškega tira na gorenjski progi. Tujski promet v naših krajih bi se gotovo poživil tudi, če bi bile tudi železniške tarife ugodnejše.

Za prihodnjo jesen napovedujejo sicer, da bo dobila Gorenjska

tri nove avtomatske telefonske centrale

in sicer v Kranju, v Kranjski gori in pri Sv. Janezu v Bohinju, toda to je odvisno še od tega, če bo mogoča pravočasna dobava potrebnih stvari za takšne naprave. Nujno potrebno bi bilo rešiti tudi vprašanje poštne osebja, ki ga je še dokaj premalo in je zato tudi preveč obremenjeno ter po važnih tujsko-prometnih krajih ne more opravljati celodnevne službe. Vprašanje njegovih plač še tudi čaka nujne rešitve. Popolnejša skladnost je potrebna zlasti tudi med železniškim in avtobusnim prometom.

Zgraditi je treba dobre ceste oz. cestišča

z Bleda do konca Bohinja, iz Kranja čez Jelovco v Bohinj, iz Kranjske gore na Vršič in Krnco, iz Rateč v Tamar in iz Bohinja v Selsko dolino. Zelo umestna bi bila tudi razširitev ceste na Pokljuko. Prah po cestah tudi ne privablja tujcev v naše kraje.

V naših letoviških krajih je še vedno dosti pomanjkljivosti, ki naj čimprej izginejo. Posebna pozornost naj se posveti zdravstvenim razmeram, javnim smetiščem, straniščem in gnojščem, vodovodom, kanalizaciji, kopališčem, nasadom, električni razsvetljavi in podobnemu. Regulacijski načrti in njihova izvedba vsaj po najglavnejših naših letoviških pa so spet poglavje zase. V tem oziru bi morali priti čimprej na vrsto Bohinj, Kranjska gora, Bled in Jezersko. Brez potrebne finančne podpore pa vsega tega ne bo mogoče prav hitro izvesti.

Tujsko-prometna propagandna služba

je sicer na dobri poti, treba pa bi ji bilo le omogočiti večjo uporabo sodobnih propagandnih sredstev, kakor fotografije, diapositivov in filmov s tem, da se za te potrebe zagotovo

zadostna denarna sredstva. Pristojni naj bi tudi glede na to pomislili malo bolj na bodočnost, ko bodo na svetu razmere postale spet normalne in bo treba konkurenco tuči na tujsko-prometnem polju vzdržati.

Najvažnejša stvar, zlasti v sedanjih časih stiske, pa so

cene po letoviških krajih

Ogromno število tujcev ostane vprav zaradi prevelike dragine po letoviških raje doma. V nekem oziru pa delajo veliko napako tudi naša gostinska podjetja sama. Marsikatero gostinsko podjetje odbija goste vprav zaradi tega, ker navede za kosilo ali večerjo navidezno res visoko ceno, premalo pa je poudarjeno, da je v njej zapodena tudi cena za prečjed, razne priboljške, črno kavo in podobno. Morda bi potem marsikdo le dobil čisto drugačno mnenje o cenah po letoviških. Vsaj med glavno sezono bi bilo prav, če bi se po letoviških krajih

brezmesni dnevi odpravili

kar bi tudi vplivalo na znižanje cen. Dosti lažje bi gostinska podjetja po letoviških premagovala svoje velike denarne težave, če bi poskrbela še za to, da bi sama pridelovala zelenjavo. Seveda bi bili s tem vsaj v neki meri prizadeti tisti kmetje iz okolice letovišča, ki so doslej oskrbovali gostinska podjetja z zelenjavo.

Pri nas nekatera podjetja mnogo greše s tem, da mislijo, da lahko porabijo svoj dobiček v vse mogoče druge namene, le za potrebe tujkega prometa in njegovo zboljšanje ne. Zda pri nas namreč še niso takšni časi, da bi tujski promet prinesel toliko, da bi s temi dohodki lahko v večji meri krili tudi ostale potrebe po letoviških občinah. Zato je

rešitev finančnega stanja tujsko-prometnih ustanov in društev nujna

Prispevati bi morali vsi, ki imajo od tujkega prometa količjak koristi. Tudi občine naj bi se pri prihodnjih svojih proračunih mislile na to, da je treba nameniti vsaj nekaj denarja tudi za povzdigo tujkega prometa. Če ne, bomo ostali vedno pri starem, zunanji svet nas bo v tem oziru še bolj prehitel, posledica vsega pa bo, da bo prihajalo k nam vedno manj tujcev in z njimi vred tudi vedno manj denarja, o katerem pač nihče ne dvomi, da bi nam prišel zelo prav, pa naj bi ga porabili za kar koli že.

Posestne izpremembe v Ljubljani in okolici

Zemljiškoknjižni urad okrajnega sodišča je do 21. t. m. zaznamoval le 21 kupnih pogodb, ki so bile datirane še pred 1. oktobrom in odobrene od sedaj odpravljene zemljiškoprometne komisije, namreč katere je bila uvedena oredna kontrola vseh v obsejnih conah sklenjenih kupnih pogodb. Mnogi pravniki in praktični gospodarji živahno razmotirajo vprašanje o pomenu te centralne kontrole, ki zlastno otežuje hitre in varne prenosne lastninske pravice na kupce. V zemljiški knjigi ta mesec zaznamovanih 21 kupnih pogodb predstavlja kupno vrednost 3.211,74 din, mnogo manjšo vsoto, ko druge mesece. Sicer so bili zaznamovani ti-le prenosni lastninske pravice:

Janež Rozalija, posestnica v Boštanjki vasi pri Grosupljem je prodala Josipu Pajku, čevljarju v Zagradcu pri Grosupljem parcelo št. 1774/4 k. o. Slivnica za 5000 din.

Založnik Ivan, delavec mestne elektrarne ljubljanske-etanujoč na Brezovici št. 100, je prodal gđ. Ivanki Pograjčevi, uradnici na Brezovici št. 104, nepremičnino vl. št. 1850 k. o. Brezovica (hiša, dvorišče in travnik) za 25.000 din.

Strakl Alojzij, zidarski polir in žena Rozalija, Ljubljana, Tržaška c. št. 115, sta prodala Ivanu Hartmanu, uradniku OUZD in ženi Tončki, Ljubljana, Rožna dolina III/30, parcelo št. 1072/10, travnik, k. o. Zgorija Šiška, v izmeri 683 m² za 25.000 dinarjev.

Jančič Alojzij, posestnik, Ljubljana, Rožna ulica št. 21, je prodal Francu Dovjaku, posestniku, Ljubljana, Dravska ulica št. 5, parcelo št. 459/6 k. o. Petersko predmestje I. del, za 50.000 din.

Božnar Franc, posestnik, Skofelja št. 33, je prodal Franu Švigliu, posestniku v Babni gorici št. 6, parcelo št. 2061/150, k. o. Rudnik (šotarija), za 8000 dinarjev.

Izvoz goveje živine v Albanijo. Med našimi in italijanskimi uradi je prišlo do sporazuma, po katerem bo naša država dobavila Albaniji 1500 glav goveje živine. Pri nas bo to živino izvažalo ravnateljstvo za zunanjo trgovino, v Albaniji pa bo to živino kupila družba Evia, za uvoz živine,

Londonski taksi, za det od nemške bombe.

Kakšna bo uradna cena koruze

Trenutno se cena za promptno umetno sušeno koruzo giblje pri nas od 268-270 dni. Toda vedno bolj se približuje čas, ko bo tudi za koruzo določena uradna cena. Po neki verziji iz Belgrada bi imela znašati cena nove koruze 250 din, kar je razmeroma visoko, istočasno pa bi bil trgovski zaslužek maksimiran na 10 din pri metriskem stotu.

Obenem pa se obeta tudi vstop Priv. izvozne družbe v to kupčijo, in sicer na ta način, da bi morali kupci ob vsakem nakupu koruze plačati Priv. izvozni družbi, odnosno podobnim stanovam 2 odstotka, in sicer za kritje stroškov, ki jih je imela ta družba z izvajanjem pšeničnega režima. To pomeni, da bo znašala cena koruze na bazi 250 dejanjsko 265 din in bo torej približno ista kot je sedaj na trgu za kupca.

Nastaja pa novo vprašanje, kako se bo novi režim razvijal glede razpoložljivih količin blaga. Možno je, da bo novi režim zavrl zaradi pretnje z odkupom presečkov ponudbo, da bodo morale merodajne ustanove izdati tudi še druge ukrepe, da bodo prišle do blaga.

Glede na vesti o predstoječem mešanju pšenice in koruze za novo moko, je pričakovati, da bo koruza vedno trdna v ceni, tudi če bi država intervenirala.

Svetovni pridelek pšenice

Po podatkih mednarodnega kmetijskega zavoda v Rimu je znašala letošnja evropska letina pšenice samo 385 milij. met. stotov, dočim je lani znašala 464 milij., v letu 1938 pa 497 milij. met. stotov. Letina se je torej zmanjšala za 17, oz. 22 odstotkov v primeri z letom 1939 in 1938. Če pa vzamemo povprečje l. 1933-1937, je letošnji pridelek manjši za 10 odstotkov.

Pridelek v Severni Ameriki je bil zelo velik in je dal 372 milij. met. stotov, dočim je lani znašal 343 in leta 1938 355 milij. met. stotov. To je najboljša letina v Ameriki z izjemo rekorda v letu 1928.

Tudi pridelek v Aziji je bil dober, znašal je v vsej Aziji (brez Kitajske, Irana in Iraka) 192 milij. met. stotov, predvsem v britanski Indiji. Dobra je tudi letina v Afriki.

Skupno ceni mednarodni kmetijski zavod v Rimu letošnjo svetovno letino pšenice na 1.100 met. stotov, dočim je lani znašala 1.150 in predlanskim 1.227 milij. met. stotov. Toda te številke nas ne smejo zavajati v zmotu, da bi mislili, da je preskrba sveta s pšenico zagotovljena. Vojška je napravila velikanske zaseke v mednarodni trgovini in vlada na eni strani pomanjkanje, na drugi strani pa so ogromni presečki.

Stanje Narodne banke. Dodatno k našemu včerajšnjemu poročilu navajamo, da so se obtoč kovancev in obveznosti po vidu od 8. do 10. novembra t. l. povišali za 242,5 na 16.047,96 milijonov din, zlati zaklad po stvarni vrednosti skupno za 73,26 na 4.060,14 milijonov, sam zlati zaklad v blaginjah pa za 32,1 na 3.410,6 milijonov din.

Uvoz bombaža iz Turčije. Minister financ je izdal uredbu, po kateri je uvoz 3.000 ton turškega bombaža prost skupnega davka na poslovni promet. Ta bombaž bo uvozila nabavljajna zadruga industrijev kraljevine Jugoslavije v Belgradu na osnovi pogodbe z dne 15. avgusta, ki jo je sklenila z Agrarno banko republike Turške.

Prometni davek iz car. tar. št. 234-342 tarife skupnega davka se ne plačuje za blago iz tarifne postavke, katerega uvozijo ali proizvajajo Državni zavod za proizvodnjo veterinarskih cepil in zdravil v Belgradu in Zavod za proizvodnjo zdravil biološkega in kemičnega sestanka banovine Hrvatske.

Zvišanje plač v Bolgariji. Zaradi velikega dviga cen (indeks cen na debelo je v Bolgariji od avgusta lani do avgusta letos narasel od 118,9 na 140,8, torej za skoraj 19%, je vlada odredila, da se morajo meze delavstva in plače uradnikov v industrijskih obratih, ki znašajo manj kot 4000 levov mesečno, zvišati za 15%. Ta določba pa ne velja za delavce in uradnike, ki so dobili draginjske doklade že po 1. marcu 1940. Nadalje je te dni vlada sklenila zvišati prejemke uradnikov s 1. januarjem 1941, in sicer takole: za plače do 2000 levov za 15%, za plače do 3000 levov 12%, plače do 5000 levov za 10% in do 8000 levov za 8%. Uradnikom z nad 10.000 levov plače pripada dodatek samo 5%. Povišane pa so tudi pokojnine in invalidnine: za pokojnine do 3000 levov za 10%, sicer 5%, za invalide rente do 2000 levov za 20%, nad 2000 levov za 10%. Nadalje dobe državni uslužbenci za vsakega otroka do 21 let draginjsko doklado v zne. aku 100 levov mesečno.

Voditelj nove romunske države general Antonescu v razgovoru z Mussolinijem o priliki svojega rimskega obiska.

Borze

Dne 21. novembra 1940.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.70—14.90

Devizni promet je znašal na zagrebški borzi 1.372.030 din, na belgrajski borzi 1.428.000 din, od tega 338.000 drahem, 18.678 mark po novem tečaju, 64.672 šv. frankov, 3.830 dolarjev in 540 švedskih kron. V efektih je bilo prometa na belgrajski borzi 68.000 din.

Ljubljana — uradni tečajji:

London 1 funt 174.89—187.09
Newyork 100 dolarjev 4425.00—4485.00
Zeneva 100 frankov 1028.64—1038.64

Ljubljana — svobodno tržišče:

London 1 funt 216.29—219.49
Newyork 100 dolarjev 5480.00—5520.00
Zeneva 100 frankov 1271.10—1281.10

Ljubljana — zasebni kliring:

Berlin 100 mark 1772.00—1792.00

Zagreb — zasebni kliring:

Solun 100 drahem 41.65—42.35

Belgrad — zasebni kliring:

Solun 100 drahem 41.65—42.35

Curih. Newyork 431, Pariz 8.87, Berlin 172.50, Madrid 40, London 17.04, Milan 21.75, Stockholm 102.775, Belgrad 10, Buenos Aires 101.25.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 444.50—446.50

v Zagrebu 445.00—446.00

v Belgradu 444.00—445.50

Ljubljana. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 98—99, agrarji 55—58, vojna škoda promptna 444.50—446.50, begluške obveznice 77—78, dalm. agrarji 70—71, 8% Blerovo posojilo 100 denar, 7% Blerovo posojilo 94.50 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 100 denar, 7% stab. posojilo 95—96. — Delnice: Narodna banka 6.450—6.550, Trboveljska 340—350, Kranjska industrijska družba 136 denar.

Zagreb. Državni papirji: 7% invest. posojilo 98 denar, agrarji 57 denar, vojna škoda promptna 445—446, begluške obveznice 77—78.50, dalm. agrarji 69.75 denar, 6% šumske obveznice 70.50—71.50, 4% severni agrarji 52 denar, 8% Blerovo posojilo 100.50 denar, 7% Blerovo posojilo 95.50 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 100 denar, 7% stab. posojilo 95 denar. — Delnice: Priv. agrarna banka 192 denar, Trboveljska 365—368 (360, 365).

Belgrad. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 99.50 denar, vojna škoda promptna 444 do 445.50, begluške obveznice 77—77.75, dalm. agrarji 69.75 denar, 6% šumske obveznice 70 denar, 4% severni agrarji 52.50, 8% Blerovo posojilo 100 denar, 7% Blerovo posojilo 95—96, 7% posojilo Drž. hip. banke 100.75 denar. — Delnice: Narodna banka 7.500 denar, Priv. agrarna banka 195 denar.

Zitni trg

Novi Sad. Borza je bila zaradi praznika zaprta.

Cene živini in kmetijskim pridelkom

Cene živine in kmetijskih pridelkov na sejmu v Kranju dne 18. novembra t. l. Dogon: 39 volov, 40 krav, 10 telet, 4 junce, 2 bika, 13 ovc, 74 svinj in 73 prašičev. Prodanih je bilo: 25 volov, 19 krav, 10 telet, 3 junce, 2 bika, 13 ovc, 35 svinj in 41 prašičev. Cene naslednje: voli I. vrste 9 din, voli druge vrste 8 din, voli III. vrste 7 din, telice I. vrste 9 din, telice II. vrste 8 din, telice III. vrste 7 din, krave I. vrste 8 din, krave II. vrste 7 din, krave III. vrste 6 din, teleta I. vrste 10 din, teleta druge vrste 9 din, prašiči špeharji 17—18 din, prašiči pršutarji 13—15 din za kilogram žive teže. — Goveje meso I. vrste prednji del 16 din, zadnji del 18 din, goveje meso II. vrste prednji del 15 din, zadnji del 17 din, svinjina 22—24 din, slanina 24 do 26 din, svinjska mast 26—28.50 din, čisti med 28—32 din, neoprana volna 68—72 din, oprana volna 84—96 din, goveje surove kože 28—30 din, telečje surove kože 26 din, svinjske surove kože 10 din za kilogram. — Pšenica 4.50 din, ječmen 4.50 din, rž 4.25 din, oves 4 din, koruza 3.75 din, fižol 6—10 din, krompir 2 din, lucerna 1.25—1.50 din, seno 1.25—1.30 din, slama 0.75 din, jabolka I. vrste 10 din, II. vrste 8 din, III. vrste 4—6 din, pšenična moka 5.50—9 din, koruzna moka 5.50 din, ajdova moka 7—10 din, koruzni zdrob 6.50 din in ržena moka 6.50 din za kilogram. — Trda drva 140—150 za kub. meter, jakea 2 din za komad, mleko 2.50—3 din za liter, surovo maslo 48—52 za kilogram.

Votline pomorskih roparjev pri Galvi

V mestu Galvi ob Črnem morju se je pred kratkim vdrl na ulici voz s konji vred. Kmet je še pravočasno skočil z voza, vez in oba konja pa je požrla velika luknja, ki se je nenadoma odprla pod njimi. Kmalu so ugotovili, da se je vdrla cesta v najmanj 20 metrov globoko duplino. Ko so zadevo natančneje preiskali, so našli v zvezi s to votlino celo mrežo podzemskih hodnikov z izhodi na morsko obalo. Vsi znaki kažejo, da so odkrili staro podzemsko skrivališče pomorskih roparjev.

Naš čas in njegove značilnosti

Ljubljana, v novembru 1940.

Na tem mestu smo že prav pogosto pisali o sedanjih razmerah in o velikem trpljenju, ki evropskega človeka spremlja na poti življenja v teh razmerah in v naših časih. Vsak čas prinaša s seboj svoje značilnosti; veliki časi in veliki preobrti prinašajo s seboj celo nove kulture, nove dobe, v umetnosti se začne uveljavljati novi stil, v stavbarstvu govorimo celo o novih slogih. Kakor se včasih za daljšo ali krajšo dobo spreminjajo zemljevidi kontinentov, tako se čas in njegove posledice zarisujejo človeku v dušo in v ves način njegovega življenja. Veliki preobrti vtisnejo svojo sliko celim dobam in po svoje na zunanji in notranji ali v celnem razvoju posameznih narodov zapuščajo svoje sledove. Kakšni morajo biti časi, ki jih pri vseh teh težkih in usodopolnih razmerah mora doživljati duša vsakega posameznika. Drugače se oblikujejo v dušah otrok, drugače v razumevanju intelektualca in drugače zopet v snovanju in razvoju delavskega stanu.

Sedanji čas nas skuša v začetku pretresati najhujše na socialnem polju. Z izbruhom evropske vojne je zajela naš kontinent najprej velika draginja, nato pa smo ravno na tem mestu zaporedoma osvetlili že vse hude posledice in grde pojave, ki se imenujejo verižništvo, podkupovanje, izrabljanje šibkejših slojev, čezmerno kopčenje življenjskih potrebščin, neurejeno pojmovanje o najvažnejših življenjskih potrebščinah tega ali onega stanu (mezna gibanja, oblastne odredbe o najnižjih plačah za nameščence itd.).

Toda to so le zunanji pojavi, ki jih javnost po svoje šiba in se bori proti njim. Tudi oblasti so posegle vmes in vsaj na zunanje se je lepo izkazalo, da nas vsaj proti zunanjim sovražnikom že veže lepa zavest skupnosti. Proti najhujšim zločinom izrazkom se bo tako lahko obvarovalo enotno obrambno nastopanje. Kako pa je z našim tihim in preprostim življenjem, v katerem se najlepše kaže, kako se skuša vsak izmed nas oborožiti proti vsemu tistemu viharju, ki z vso silo divja okoli nas.

Kadar se človek žuti v nevarnosti, tedaj se med drugim pojavi pri njem tudi tista velika skrb za to, da bi čim hitreje in uspešneje dohitel in prehitel vse tisto, kar je v drugačnih lagodnih razmerah pozabil ali pa opustil. Ko so velikega francoskega državnika Syeyesa vprašali, kaj je delal ves ta sned revolucije od 1789 do 1795 in zakaj se je tedaj zapr v vase in skrival, je odgovoril: »Živel sem! Kadar se okoli človeka razgrne tak plašč nevarnosti in negotovosti, tedaj se pri njem bolj ko kdaj pojavi tista velika skrb za najvišje, kar ima na tem svetu: ohraniti si hoče življenje. Kadar pa odkod zalebdi nad tem življenjem kakšna velika nevarnost, tedaj se vsem naenkrat zazdi življenje še mnogo bolj važno in še veliko več vredno. Kakor cvetka, ki ne sme usahniti, se začne čisto naravno v človeku razvijati posebno velika skrb za vse tisto, kar nas ohranja in kar nam naj bivanje na tem svetu olepša in osvetli.

In ta skrb za lajšanje in lepšanje življenja se vključuje vsem težavam v raznih plasteh različno uveljavlja. Po mestih so letos gledališča bolj obiskana, kakor so bila prejšnja leta. Prvi koncerti po naših mestih so že bili lepo napolnjeni, prav tako pa se med ljudmi širi zanimanje za kvalitetne prireditve, predavanja, tečaje in slinčo.

V istem času pa se prav tako širi in lepo uveljavlja skrb za lepo knjigo, za umetnostne razstave in umetnostne prireditve. Večkrat se sliši lepo priznanje našemu premožnejšemu in kulturnemu občinstvu, da se na umetnostnih razstavah v zadnjih letih prodaja precej več umetnin, kakor pa je to bilo prejšnja leta.

Najbolj kričeče znamenje našega časa pa je tisto neutešeno motovilo, ki se v zadnjih letih skriva v najbolj prebrisane arhitektonske oblike, v notranjosti pa ima samo eno nalogo: v naše male in tople sobice naj privleče iz vseh križišč atmosfer vse tisto, kar se hudega in lepega zgodi po svetu. Često se zgodi, da brni ta stroj po stanovanjih po ves dan in da mora včasih tako bitati razvajena ušesa 20. stoletja, da še sosedji nad nami in pod nami nimajo miru pred njim. Radijski aparat je postal po nekaterih domovih najvišji vladar nad vsem našim nehanjem in snovanjem. Nekateri skupine ljudskih množic že menijo, da zanje misli in snuje samo še radijski aparat. Pri takih ljudeh so se možgani preselili med žarnice, vijake in špule radijskega aparata.

Taki ljudje, ki se zanašajo samo na te naprave, so postali zelo veliki reveži. Po takih stanovanjih je že omet in parket postal akustičen in zvoneč, samo pri človeku se duša ne more več umiriti in uglasiti za pravi mir, ki ga je Bog vsadil v človeka.

V hudih časih in v težkih razmerah se narodi in skupine bolj ko kdaj poprej posvečujejo in prepuščajo božjemu varstvu. V naših časih, ko

gre za najprisrčnejšo in najbolj skrito srečo človeka, pa naši domovi, zlasti po mestih, niso nič več tiha zatočišča, kjer bi se naj človek vsaj za par ur na dan posvetil notranjemu razmišljanju. Pred ljudmi našega časa lebdi samo še velika matematična vrsta štiridesetih znamenj, številke pa pomenijo valove in ure, kdaj ta ali ona radijska postaja razlaga svoje nazore o dogodkih po svetu.

Kako žalostno je, da se take muhe, ki še enodnevne niso, raznašajo nato še po prireditvah, po gledališčih in gostilnah, češ, da je »moj radijski aparat ujel zadnjo najzanesljivejšo novico«. Ta zanesljivost pa ima tolikšno vrednost, da se je čez nekaj minut najbrž že razblinila in se prevrgla v pravo nasprotno tistega, kar bi nas naj pomirilo ali navdušilo.

Zimski čas ima svojo moč in prinaša s seboj svoje značilnosti. Dnevi so kratki, noči pa dolge. Zima je bolj ko kateri koli čas velikih spominov in razmišljanj. Kdor ni več mlad, se bo rad spominjal vsega tistega, kako je znala mladost prepoznati zimski čas s svojo fantazijo in z osebnostno vero, kdor pa je mlad, bo vkljub veliki žalosti, ki objema svet, še našel mnogo sredstev, da bo tudi zimi na svoj način izrazil njene skrivnosti.

Eno pa se bo letos bolj ko kdaj bolj pojavljalo med nami: revežev bo to zimo še več, ko jih je bilo prejšnja leta. Neznosne razmere na gospodarskem trgu bodo malega človeka bolj teple ko kdaj koli poprej. Kdor ima še nekaj pod palmcem, ne bo tako hitro klonil, kdor pa nima ni-

Tudi živali so vredne usmiljenja

Slovensko društvo za varstvo živali je pred kratkim izdalo lično brošuro o varstvu živali. V pestrem zvezku, ki je bogato in živahno ilustriran, in ki ga je posrečeno uredil dr. Koren Janko, je obdelana zgodovina varstva živali. Prikazuje se vse države, ki so na tem polju storile največ, zlasti Anglija, Združene države, Indija, Nemčija, Italija in Turčija. Ko človek bere ogromno zanimanje, ki ga kažejo za varstvo živali drugod, se upravičeno vpraša, kako je pa pri nas. Tudi na to vprašanje brošura podrobno odgovarja.

Zanimivo je, da je najstarejše društvo za varstvo živali na slovenskem ozemlju bilo ustanovljeno že leta 1845 v Gorici ter je imelo splošno 1.200 članov. Društvo je že tedaj izdajalo brošure v treh jezikih in jih brezplačno razdeljevalo. Leta 1847 je dalo društvo tedanjim »Novicam« 1.400 brošur o varstvu živali, ki so bile razposlane kot priloga »Novicam«. Na področju bivše Kranjske je varstvo živali propagirala Kmetijska družba, ki je že leta 1849 izdala posebno knjižico z naslovom »Milosrčnost do živali«. Nostiljske ideje varstva živali je bila vse prejšnje stoletje pri nas Kmetijska družba in šele leta 1902 je bilo ustanovljeno Kranjsko društvo za varstvo živali. O delovanju tega društva ni ostalo nič podatkov. Zato vemo, da je bilo leta 1920 ustanovljeno Slovensko društvo za varstvo živali v Ljubljani, ki je začelo ustanavljati podružnice po večjih mestih. Volje do dela društvu ni manjkalo, primanjkovalo je pa delavcev in denarja. Društvo je leta 1933 izdalo tri številke dobro urejenega »Priatelja živali«, sedaj pa je izdalo omenjeno brošuro. Društvo ima podružnico v Mariboru, svojčas pa je imelo poverništva v Celju, Kočevju in Laškem. Danes ima društvo 228 članov, dohodke pa ima samo od letne članarine. Razen Slovenskega društva za varstvo živali deluje v Ljubljani še Društvo za varstvo in vzgojo ptic pevk v Ljubljani. Ustanovljeno je bilo leta 1924. V drugih krajih naše države so tudi podobna društva. Posebno agilno je »Društvo za zaščito životinja i rastlinja v Beogradu«, ki je pod najvišjim pokroviteljstvom Nj. Vel. kraljice Marije in pod častnim predsedstvom Nj. Vis. kneeginje Olge. Društvo je bilo leta 1906 ustanovljeno in ima več tisoč članov. 50 let že deluje »Društvo za zaščito životinja v Zagrebu«, v Skopju, Veliki Kikindi, Dubrovniku in Splitu pa so tudi podobna društva.

V brošuri je tudi objavljen program Slovenskega društva za varstvo živali, dalje nekaj praktičnih nasvetov o prvi pomoči živali, kakor tudi vsa naša zakonodaja, ki štiti živali. Društvo se z brošuro, ki sicer ni namenjena najširšim slojem, obrača na vse prijatelje živali. Brošura naj jim bo zasilen priročnik. Ker se živalim ne prizadevajo povsod enake muke in bolečine, ni mogoče izdelati enotnih navodil za vso Slovenijo. Prav zato je v brošuri toliko različnih zgledov, da si lahko po njih prikojijo svoj načrt varstva živali vsak ljubitelj živali, pri čemer mu bosta najboljša pomagata lasten razum in iznajdljivost. Odbor je mnenja, da bi se mogla širiti in uresničevati misel varstva živali najlažje in najboljše po šolah. Na vsaki šoli naj bi se za-

Tudi mladina me ljubila

Rdeča in spokana koža
često zelo boli. Posebno
nežna otroška koža je zelo
občutljiva. Zato si otroci
tako radi namažejo z
NIVEO lice in roke
preden grejo na ulico.

40 letnica Slomškove družbe

Proslavi 40 letnice Slomškove zveze-družbe bo v nedeljo zvečer ob pol devetih v Delavski zbornici z nadaljevanjem v ponedeljek dopoldne v franciskanski dvorani.

I. Spored za nedeljo zvečer v Delavski zbornici: Petje učiteljskih: Slava Slomsku (mešani zbor), Preljubo veselje, o j kje si doma (ženski zbor), Rajanje, mešani zbor.

II. Pozdravi gostom

III. Petje konservatoristov: Pri zibel (E. Adamič), Mehurčki (J. Pavčič), Dober večer e, ljubo dakle (O. Dev), Gor čez izaro (O. Dev), Arija Lenškega iz opere Evgenij Onegin. Izvajajo: sopranistka gospodična Nada Stritarjeva, tenor gospod Janez Lipovšek, pri klavirju gospod Primož Ramovš.

IV. Pozdravi gostov

V. Petje: Nocoj je pa svetla noč — poje bas-solo upravitelj Lovro Korencan, pri klavirju okr. šol. nadzornik Ivan Kržišnik.

VI. Petje Slomškovih pesmi — poje pevski zbor Slomškove družbe. Pevovodja Maks Jovan.

Spored za ponedeljek, 25. XI. t. l.

1. Ob 9 sv. masa v cerkvi oo. franciskankov. Maševal bo prevzvišeni gospod knežof dr. Gregorij Rožman, pel pa bo pevski zbor Slomškove družbe, spremljal na orglah učitelj komponist Martin Zeleznik.

2. Ob 10 slavnostno zborovanje v franciskanski dvorani po naslednjem redu: a) Petje v pozdrav udeležnikom, b) pozdravi udeležnim zastopnikom svetnih in cerkvenih oblasti, zastopnikom društev ter vsem navzočnim; c) govor: predsednika Slomškove družbe o ustanovitvi in 40 letnem obstoju Slomškove družbe; d) recitacija pesmi Slomškovi družba ob 40 letnici, recitira šol. upr. Niko Slapar; e) slavnostni govor gospoda dr. Vinke Brumna za 40 letnico rojstva A. M. Slomske, f) petje Ave Marija — poje: učiteljica Francka Jerala, spremlja šol. upravitelj P. Potočnik; g) zborna prošnja k Vsega-mogočemu, da nam ohrani mir; h) petje Povsod Boga in državne himne.

Vse člani in članice, ki so prejeli note za naštudiranje pesmi, opozarjamo, da imajo pevsko vajo v nedeljo ob 9 na učiteljsku. Pevci in pevke izven Ljubljane imajo opoldne kosilo v Delavski zbornici. Peti bo mogel le oni, ki se bo udeležil pevske vaje. Ne pozabite prinesiti note seboj!

Vabila, ki smo jih bili razposlali že oktobra, veljajo tudi za sedaj. K udeležbi vnujodno vabimo!

II. mladinska akademija ZFO in ZDK

30. novembra v »Unionu«

Predprodaja vstopnic v pisarni ZFO
Miklošičeva cesta 7-I.

Velike povodnji v Bosni

Kakor poročajo iz Sarajeva, že štiri dni po vsej srednji Bosni in Hercegovini silno dežuje. Zaradi tega so reke zelo narasle. Miljacka je tako narasla, da je prestopila svoje bregove in se razlila po sarajevskem polju. Poplavlila je ogromne komplekse zemljišč od železniške postaje Stuk do izliva v Bosno. Čez nekatere lesene mostove v Sarajevu je prehod prepovedan, ker je nevarnost, da bo voda odnesla mostove. Iz Rogatice poročajo, da je reka Rakitnica silno narasla. Vsi mostovi so pod vodo. Mesto je razdeljeno v dva dela, med katerima ni nobene zveze. Nad sto hiš je voda poplavlila. Številni prebivalci pritličnih stanovanj so zapustili svoje domove in se preselili na varnejša mesta. Gasilci so stalno pripravljani in nujno pomoč, kjer je potrebna. Dežuje še vedno in Rakitnica prinaša čez dalje večje množine vode. Na vseh železniških progah je oviran promet, ker je deževje povzročilo številne zemeljske plazove. Na progi Ustiprača—Foča med postajama Ustiprača in Kopočo so hudourniki nanесли na progo velike množine zemlje in je večji del proge zatrpan. Podobno je na progi Banja—Stijena. Ou progi Doboj—Tuzla

je neki potok tako narastel, da je preplaval prgo Voda stoji na progi pol metra visoko in je ves promet onemogočen.

Naglo naraščanje Save in njenih bosanskih pritokov je spravilo Bosnansko posavje posebno med Brčkim in Bos. Samcem v kritičen položaj Rečici Tolica in Tinja sta poplavlili velike komplekse zemlje. Sava je pri Bosanskem Samcu dosegla 750 cm nad normalo. Največja nevarnost je pri vasi Krepiču, kjer je nasip precej slab in grozi nevarnost, da ga bo Sava porušila. Med številnimi vasi je promet samo s čolni.

Pri Varaždinu je Drava prestopila svoje bregove in poplavlila zemljišča daleč na okrog. Za Ilijaševičevim trgov je voda vrola v petnajst hiš, kjer stoji meter visoko. Ponekod so morali promet čez Dravo ukiniti. Pri Ormožu je Drava narasla za tri metre, pri Varaždinu pa za 3,40 m. Potoki Bednja, Plitvica in Krapina so poplavlili vsa polja okrog Ivanja. Prav tako je pod vodo ves teren od Konjščine do Zaprešića. Povodnji je naredila ogromno škodo kmetom.

Junaki morskih globin

(Konec.)

Obisk v deželi mrtvih.

Z veliko težavo je Negri splezal na krov in našel lino, ki je vodila v strojni oddelek. Pokrova ni bilo nikakega. Najbrž ga je ob eksploziji po trčenju vrglo proč. Neko napol nago truplo je molelo kvišku. Potapljač je mrtveca odstranil in se spustil po gladkih stopnicah v strojni oddelek, kjer ga je sprejela neprodurna tema.

Prižgal je električno svetilko in v istem trenutku odskočil nazaj... Mrtvo moštvo je bilo tu — pet mož. Smrt jih je zatekla pri delu. Rumeni sij svetilke je osvetljeval njih spačene obraze, iz široko odprtih oči jim je govoril nepopisen strah.

Ze je mislil zapustiti strojni oddelek, ko zaslisi zamolk pok in vidi, da je lina zaprta z zaklopko... Ostala je tako dolgo odprta, dokler je moloilo kvišku. Potapljač je mrtveca odstranil in se spustil po gladkih stopnicah v strojni oddelek. Tako je bil Negri neprodušno zaprt v podmorskem grobu.

Takoj je uvidel nevarno stanje, v katerem se je nahajal. Težki železni pokrov je stisnil zračno dovodno cev in Negri je le s težavo dihal; komaj da je čutil dotekanje zraka.

Potapljač je pohitel po stopnicah kvišku in opazil, da visi iz line velik železen kavelj, ki ni pustil zaklopki, da bi se tesno prilegala k lini.

Ta kavelj mu je rešil življenje, ker bi bili sicer ostri robovi zaklopke pretrgali dovodno cev,

Kljub temu sta bili cev in rešilna vrv tako stisnjeni, da mu ni bilo mogoče dati kakega znaka na površje. Upri je glavo in roke v pokrov, a moči so ga kmalu zapustile. Uvidel je, da rešitev ni v njegovi moči.

Zaradi velikega vodnega pritiska je zahteval tudi najmanjši upor veliko porabo sile. Negriju je srce bilo kot težko kladivo, kri se mu je divje pretakala po žilah in kolena so se mu šibila. Končno je odstopil od zaklopke, v omotici stopal doli in se usedel.

Ali bo sedaj za vedno moral svojo usodo združiti z usodo le-teh, ki so v deželi smrti?

Majhna svetloba je pridrla v temno ječo.

»Mora se mi posrečiti, da dvignem pokrov,« si je končno rekel. Začel je preiskovati prostor, če se ne bi morda našla kakšna priprava, ki bi mu pomagala doseči ta cilj. Preiskal je vsak kotiček, premetaval zaboje, preizkušal okoli ležeče sortine dele, kavlje — a nič ni bilo zanj.

Že se je hotel obupan in izčrpan zopet usedi, ko je opazil pod stopnicami železno dvigalo... Iz grla se mu je iztrgal krik veselja. Pograbil je pripravo in splezal po stopnicah do pokrova.

En konec dvigala je uprl na vrhno stopnico, drugega je podložil pod pokrov in previdno začel vrteti ročaj. Z vsakim obratom mu je rastlo upanje na rešitev, nasprotno pa mu je moč zelo hitro pojemala. Stisnil je ustnice in vrtel, da mu je pot telkal kar po ramenih.

Po petnajstih minutah je potapljač že mogel vtakniti roko skozi odprtino. Zračna cev je zopet

dobila svežega zraka. Slaba svetloba je prišla v temno ječo.

Ko je bil pokrov dvignjen, je potapljač počasi splezal ven. Ker je bil popolnoma izčrpan, se je najprej za nekaj časa ulegel na krov med porušene dimnike in jambore, šele potem je dal znamenje za dvig.

Še 25 dni je moral Negri delati na tej ladji, preden jo je toliko zadelal, da so jo mogli dvigniti.

Sčasoma je postal Negri najznamenitejši potapljač v območju Sredozemskega morja. Kadar se je potopila kaka ladja, so vselej poklicali njega. V svojem rojstnem mestu Marseillu ima lepo hišo, ki bi jo mogli imenovati »Muzej za pomorske katastrofe«, kajti večino opreme te hiše si je Negri z drznostjo in zvitostjo sam prinesel z morskakega dna.

Pri Negriju opazimo dragocene slike, pristne preproge, izvrstne porcelan, redko nakitje itd., kar vse izhaja iz najrazličnejših potopljenih ladij. Ko so bila rešilna dela končana, ko je namreč vs dvignil, si je pač smel na lastne stroške in v lastni nevarnosti dvigniti nadaljne predmete. Negri ima mnogo dragocenih sedežev z neke luksuzne jahte, ki se je bila potopila v bližini Le Havra, pije iz tankih čaš, ki so bile namenjene potnikom prvega razreda na nekem ocean-skem parniku, mizo ima pogrnjeno s prtom, v katerega je uvezen znak: »United States Lines«. Vsi ti predmeti ga spominjajo na izredne pustolovščine, na drzne potopitve pri Genovi, Antwerpnu, Lizboni in Marseillu.

(Harry W. Hafferberg — S. Šuklje.)

10.000 zlatnikov ukradenih iz zadnjih ostankov francoske narodne banke

Policija v Casablanci (Francoski Maroko) je odkrila veliko tatvino, katere žrtev je bila francoska država. Ko so nemške čete z veliko naglico napredovale proti Franciji, so hitro naložili zadnje zlato iz tresorjev Francoske narodne banke na avtomobile in ga odpeljali proti Brestu, da bi ga tam naložili na kako ladjo, ki naj bi ga prepeljala v katero že bode kolonijo. In res so v Brestu naložili zlato na ladjo »Ville d'Alger«, ki je odplula med napadi nemških strogolavcev. Po prihodu v Casablenco so ugotovili, da manjka ena vreča 10.000 zlatnikov po 10 in 20 frankov v vrednosti več milijonov frankov. Med iskanjem tatov so zbudili posebno pozornost policije trije mornarji s tega parnika, ki so razpisno živeli in pripovedovali, da so zadelo loterijo. Ko so jih zaprli, so po daljšem okle-vanju priznali, da so med potovanjem zvedeli za vsebino tovora in so sklenili ukrasti eno vrečo zlata. Ukradeno zlato so imeli skrito neke na dnu ladje. Drugi mornarji so jih presenetili pri kraji. Kot plačilo za molk so zahtevali delitev plena. V Casablanci je potem vsak zamenjal zlatnike, kakor je pač vzel in znal. Seveda jih niso zamenjavali samo v Casablanci, temveč tudi po drugih mestih v Maroku, Alžiru in celo v Franciji.

Policija je ulovila tudi nekaj drugih, pri tatvini udeležjenih mornarjev. Za pol milijona zlatnikov so dobili nazaj.

KULTURNI OBZORNIK

Prerod sveta po slovanstvu

Dr. Walter Schubart: »Europa und die Seele des Ostens« Verlag »Vita Nova« Luzern, 1939.

Lani je napisal ugledni protestantski teolog dr. W. Schubart pozornost vzbujajoče delo z gornjim naslovom. S svojim ogromnim znanjem vodi avtor čitalec skozi zmedo današnjih kaotičnih svetovnonazorskih razmer ter mu v jasni analizi svetovnih borb in izravnavanja med Vzhodom in Zahodom kaže svoje poglede v bodočnost, ki bo po pisateljevem mnenju preporočena po Slovanstvu. Ne da bi zavzemali do njegovih izjavljanih svoje načelno stališče in mnenje, prinašamo tukaj zanimivi izvleček iz njegova dela.

V teku zadnjega tisočletja je Evropa doživela dve važni razdobji: gotsko in prometejsko. Iz duhovnih pretresov XI. stoletja je vzcvetelo gotsvo s sliko harmoničnega, navzgor stremčega človeka. Človek gotike je poln ideje večnosti, njegove katedrale se spenjajo visoko v nebo. Vse v tem človeku je polno hrepenenja po Bogu, po rešitvi svoje duše. Gotika pade v XVI. stoletje.

Med 1450 in 1550 propada gotski tip človeka in se pojavlja doba herojskega »pravzora« s prometejskim človekom (po oimisljavanju Titanu), ki je delal naprej načrte in se boril proti avtoriteti bogov. Na zvit način je odkril prirodne tajne ter hotel preobličiti svet po lastni volji. Prometejski človek ne priznava nobenega Boga in nadrealnega. Njegove misli so na zemeljski krogi, ki jo hoče preiskati in ji zavladati.

Po politisočletni dobi stojimo danes zopet na križišču. Temni oblaki, grom in blisk rušijo prometejsko kulturo. Evropa se približuje krvavi katastrofi, ki se ji ne more več izogniti. Že štiri stoletja traja začetek konca in ne šele od leta 1914.

Na obzorju se pojavlja zora: »Janezovska doba« (po Janezu Evangelistu). Človek se bo zopet divil gotiki in srednjeveškemu idealom. Slovani, predvsem pa Rusi bi naj bili po mnenju avtorja nositelji nove dobe, ki bo prenesla svoje težnje iz evropskih držav na Vzhod. Veliki dogodek, ki se pripravlja, je dvig Slovanov do višine, ki bo odločevala o kulturnem razvoju Evrope. Prava karakteristika Rusov in sploh Slovanov je veliko stremljenje po svobodi, do tega prepričanja je prišel dr. Schubart ob proučevanju ruske zgodovine in duševnosti.

Trije elementarni faktorji so ovirali harmonije te kalili odnos Rusov do Evrope.

Predvsem je Rusijo zajel bizantinski čut oblasti. Prodor Tartarov na vzhodu in Germanov na zapadu v prvi polovici 13. stoletja je drugi faktor Z intenzivnim duševnim in kulturnim stikom z Evropo v dobi Petra Velikega se je začela velika usona Rusije. Začetkom 18., 19. in 20. stoletja je prometejski način mišljenja poskušal prevladati slovansko dušo in to evropskizacija po PETRU Velikem, francoska meščanska in pozneje sovjetsko boljševistična revolucija.

Na tipičen način reagira Rus na vsiljevanje prometejske kulture vedno z mesijanizmom. Pravi Rus ni nikdar izgubil stika z večnostjo, ker nosi v sebi vedno čisto sliko Odršenika. Mesijanizem je v Rusih čustvo poslanstva (Filotej, Solovjev, Bulgakov, Berdjaev itd).

V Rusiji nastaja danes nov tip ljudi kot rezultat dolgega izčiščevanja med vzhodno in zapadno kulturo. Edino Rus bo naslednik večnih vrednot zapadne kulture, ker bo novi človek z vzhodno dušo, ki bo postala odpornejša s prehodom skozi zapadno kulturo. To bo tipična slovanska mesijanska duša, ki bo izvršila pomiritev med Vzhodom in Zapadom.

Bodoča Rusija bo ona, ki bo utrjenemu življenju človeka dala nov zalet in notranji prepoved. Avtor, ki je kljub protestantizmu na katoliški strani pozitivno ocenjen, je uverjen, da imajo Rusi vse možnosti biti najvernejši sinovi Kristusa, a rimske cerkev ima važno nalogo, da jih pridobi med svoje najboljše sinove.

Približuje se epoha nove Apokalipse, splošne sodbje in vstajenja. Človek prometejske kulture je obsojen na smrt. Sedaj se naj rodi janezovski človek, zaključuje dr. Schubart. Janez Evangelist je imel namreč v izvanredni meri sposobnost pomirjevanja in ljubezni ter goreč molil: »da bodo vsi eno« (17 in 21). Borba za edinstvo, bo bistvena oznaka dobe, ki bo prerajena po slovanskem mesijanizmu.

Knjiga je polna globokih, filozofskih razmotiranj in analiz ter zanimivih dokazov upov in nad, ki jih polagajo neslovanski misleci že od Herderja dalje v poslanstvo mehkih slovanskih duš. S. J.

Koncert Franca Schiffrerja

Franco Schiffrer, član državne opere v Monakovem - prireditel danes, v petek, ob 8. uri zvečer v veliki Filharmonični dvorani samostojni koncert z visoko umetn. sporedom. — Na klavirju ga bo spremljal gosp. dr. Danilo Švara.

Razstava Majkovskega

Naš stari znanec Ipolit Majkovski zopet razstavlja v Ljubljani, to pot v »Galeriji Obesnele«, kjer je zbral kolekcijo kakih 40 del, izključno morskih in obmorskih motivov. Majkovski ljubi morje tako, kakršno je, brez osebnih, pa tudi »morskih« problemov. Njegova naklonjenost do morja je večja s čisto človeškega stališča, kakor pa s stališča umetnika. Ne vem, ali bi mogel sploh nazvati njegovo delo — umetnost. Če bi se dalo umetnost sortirati v tako višjega ranga, srednjega in nižjega, potem bi delo Majkovskega postavil nekam na sredo. So to svetlobni, kompozicijski, pa tudi vsebinski problemi iz časov Böcklina, oziroma iz časov njegovih posnemovalcev. Kakor, da bi dobil neke iz obmorske Evrope razglednice z morjem, zahajajočim soncem, starimi jadrnicami itd., se mi zdi, če gledam to morje Majkovskega. Vedno je nekam oficiozno, tudi če je vzhodno in tudi če je pokojno. Le ob večerih in jutrih zažari v barvah, toda to niso n. pr. Jakopičeve barve s Kamnitnika, marveč umerjene, solidne, tudi sentimentalne zarje. Za vse mi temi morji in točne umetniške osebnosti, ali pa če je, je tako potisnjena v ozadje, da je ni več opaziti. Neposrednejše in bolj sveže so skice, nekaterim slikam pa škoduje miselna uglajenost in zgrajenost. S tehničnega stališča pa Majkovskemu ne gre oporekati znanja in uspeha. Razstava je vredna ogleda. Dr. S. Mikuž.

Občni zbor kluba »Neodvisnih«

Predsednik g. S. Kregar je poudaril intenzivno delavnost kluba v preteklem poslovnem letu, čeprav je bilo zelo neprimerno za razstave. Klub je priredil tri razstave in sicer dve v Ljubljani in eno v Zagrebu, udeležil se je pa tudi razstave D. S. L. U. v Ljubljani. Ugodno zaključuje prvo razdobje klubovega obstoja reprezentativna razstava kluba v Zagrebu. Razstava je dosegla svoj namen, predstavila je svoje delo izven meja ožje domovine in potrdila važnost in resnost kluba »Neodvisnih« v mladi slovenski likovni umetnosti. Banovina in mestna občina ljubljanska sta gmotno prispevali na pomoč, za kar jim bodi še enkrat izrečena zahvala. Zagrebški klub tudi ljubljanskega razstava sta dokazala, da so člani kluba zares prvi in neumorni ustvarjalci sodobne slovenske likovne umetnosti. Nadalje je poudaril predsednik, da se vsi člani zavedajo, da je delovanje kluba res le umetnostna zadeva in nobena politika. Svoja poročila so podali, tajnik blagajnik in revizorji, na kar je bil izvoljen nov odbor in sicer: predsednik: Stane Kregar; tajnik: Zdenko Kalin; blagajnik: Marij Pregelj; revizorji: Maksim Sedej in Niko Omerza; gospodar: Karel Putrih. — Ponovno izvoljeni predsednik se zahvali članom za zaupanje, ki so mu ga s ponovno izvolitvijo izkazali in v kratkem očitno program za bodoče poslovno leto, predvsem razstave v Belgradu in drugod.

Nov zakon o narodnih čitalnicah v Bolgariji. Narodne čitalnice igrajo v prosveti bolgarskega naroda izredno veliko vlogo. Te čitalnice se nahajajo v vsaki bolgarski vasi in mestu. Prve čitalnice, namenjene širokim ljudskim plastem, so bile osnovane pred dobrim stoletjem, ko se je začela nova

kulturna zgodovina Bolgarije. Čitalnice so bile začrtane, okoli katerih se je zbirala bolgarska mladina, ki se ej borila za nacionalno svobodo, danes pa gojijo med ljudstvom ljubezen do znanosti in napredka. Vplivi, ki jih vrše med ljudstvom narodne čitalnice, so mnogostranski. Knjige, ki se nahajajo v njih, so dostopne najširšim ljudskim plastem, v njih se vrše popularna kulturna in gospodarska predavanja, podpirajo pa tudi zadržni pokret ter so zaradi teh svojih nalog postale neobhodno potrebne v vsaki vasi in mestu. Vse čitalnice so organizirane v čitalniški zvezi, ki je razdeljena na pokrajinske čitalniške zveze, ki so bile doslej avtonomne. Novi zakonski projekt predvideva obvezno članstvo za vse državne in privatne uradnike. Vsi pisarniški moški od 20. do 50. leta starosti morajo plačevati letno po pet levov članarino. Zakonski projekt ureja tudi vodstvo čitalnic, v katero mora vstopiti učitelj, pop, agronom in zdravnik. Kulturno-prosvetno in finančno udeleževanje čitalnic se bo v bodoče nadzorovalo po šolskih nadzornikih kot organih prosvetnega ministrstva. Pod tem nadzorom se bodo nahajale vse čitalnice ter tako izgubile dosedanje avtonomije. Velik del čitalniških činiteljev se je izrekel proti podržavljenju teh čisto narodnih kulturnih institucij. Bigonija Sat.

Obračun najvišje kulturne ustanove v Italiji. Ob zaključku 18. leta fašistične dobe je predsednik kr. Italijanske akademije Luigi Federzoni podal zanimiv pregled o preteklem delu te znanstvene ustanove in tudi o načrtih za bodočnost. Akademiki so izvršili ogromno delo na različnih področjih za kar bi bilo na mestu daljše poročilo.

Predvsem je Akademija oskrbela izdajo velikega slovarja italijanskega jezika. Prvi zvezek bo izšel že decembra. Vse delo, ki se da primerjati z Enciklopedijo, pa bo končano v dveh letih. Drugo veliko izdajanje bo objava vseh Marco-nijevih spisov v štirih jezikih: v italijanski, nemščini, francosčini in angleščini.

Podobno počaščenje bo dodeljeno tudi akademiku in pesniku Cezarju Pascarelliju.

Poleg teh »opera omnia« je Akademija izdala nove zvezke grških in latinskih klasikov in pa 21. zvezek »Klasikov italijanske znanosti«.

Poseben osek v okviru Akademije je »Centro Albanica«, središče za albanologijo, ki je izdal »Acta et diplomata res Albaniae illustrantia«. Tu so zbrani najvažnejši viri za albansko zgodovino. Težične proučevalcev Albanije se je potemtakem preneslo iz Zagreba in Budapešte, kjer so delovali učenjaki deloma tudi iz nagibov avstrijske vlade, v Italijo. V Rimu izhaja tudi (3. zvezek že) »Rivista d'Albania« (Obzornik o Albaniji).

Po osnovni londonske in berlinske geografske družbe boče tudi Italijanska Akademija kot obča znanstvena matrica tudi k proučevanju zemeljskega doprinese svoj ugleden delež. Akademik Tucci je bil poslan v Tibet, geograf Dinelli je preiskoval jezero Tana, dr. Grotanelli je študiral etnografske razmere v zapadni abesinski pokrajini Uollega. Rektor rimske univerze Millosevich (Dalmatince) je izdal studijo o rudniškem bogastvu Italijanske vzhodne Afrike.

Nadaljni sektor delovanja Akademije so bile velikkanske proslave slavnih mož (Verge, Campanelle, Lucia d'Ambre in Verdia). Tudi nad četrt milijona lir nagrad je Akademija razdelila v preteklem letu med mlade znanstvenike, literate in umetnike.

V par letih svojega delovanja se je Italijanska akademija že tako uveljavila, da še bolj kot orožje ponaša ona sloves Italijanske kulture med svet. Zato pa ji država naklanja široke podpore in akademikom izredne časti. R. B.

V zbirki »Srpski narod u XIX. veku«, ki jo izdaja Geza Kohn, je izšel nov zvezek z naslovom »Južna Srbija od kraja XVIII. veka do oslobodjenja«. Knjigo je napisal pokojni voditelj srbske kmetijske stranke Joca Jovanović, ki je Južno Srbijo podrobno poznal, ker je v njej prebil celo vrsto svojih najlepših let. Obseg knjige 186 strani, cena 40 din.

Tragedija v Coventryju

Znani angleški časnikar Tom Harrison piše tole o tragediji v Coventryju, kakor poroča poročevalski urad »Exchange«:

»Tisto jutro po bombardiranju sem bil v Coventryju. Nudila se mi je strašna slika, ki jo lahko popisujem brez pretiravanja. Mnogo sem že videl v življenju in mnogo časa sem zabil, ko sem poslušal pripovedovati ljudi o raznih nesrečah. Nikdar pa še nisem naletel na ljudi, ki bi tako malo govorili, kakor prebivalci Coventryja tisto petkovo jutro. Opazoval sem jih, kako so tekali po ulicah, otopeli in zmedeni opazovali opustošenja in le ena beseda je prišla iz njihovih ust: O ubogi, stari Coventry! Nikdar v življenju še nisem videl takega razdejavanja. Od izbruha vojne sem opazoval mnoge učinke letalskih napadov, često sem slišal pripovedovati o nastali škodi, ki so jo večkrat precejevali. O Coventryju niso moglo pretiravanja.

V središču mesta sem se spomnil na strahotno sliko, ki so jo nudile ulice v mestu Yperu v svetovni vojni. Redek prizor je bil v katedrali: na ožganih oknih so viseli ostanki poslikanega stekla. V notranjosti so ležale na kupu razvaline podrtih stebrov, stropa, zidu in cerkvene oprave. Zvečer je bilo v Coventryju vse tiho. Ljudje so zgodaj zbežali v zaklonišča, v negotovosti, ali bo morda prvi sedilja še druga tako strašna noč. Ko sem si krčil pot po ulicah skozi razvaline ob žrelih, ki so jih zvrtele bombe, sem bil popolnoma sam. Ta pot skozi tišino nesrečnega mesta, v katerem so desetstotisi trepetali po kletih in zakloniščih, je najpretsresljivejše moje doživetje. Neki sem naletel na skupino mladih ljudi in se v njihovi družbi vsaj malo osvežil.

Malo pred dnevnim svitom sem bil zopet na ulici. Prvi človek, ki sem ga srečal v jutranjem svitanju, je bil mož, ki je šel po poti in brezskrbno žvižgal. Kmalu so začeli vreti ljudje iz zaklonišč kakor mravlje iz mravljinjakov in so med razvalinami iskali svoje reči. Nisem mogel razumeti,

Coventry pred nemškim napadom. Obrobljeni deli na sliki nam predstavljajo najvažnejše tovarne angleške letalske industrije v Coventryju, uničene od nemškega letalstva v noči med 14. in 15. nov.

kako so se tako kmalu znašli v tem, kar se je zgodilo. Tudi nisem mogel razumeti starega angleškega humorja, ki je zopet prišel na dan. Namesto, da bi ljudje tožili in vekali, so se tolažili. »Allright. Bomo že popravili. Na vse se bomo navadili.« Omenjali so London in dodajali: »Tudi mi smo morali enkrat priti na vrsto.«

ŠPORT

Ljubljana : Mars

Še tri kola naše slov. lige in dobili bomo prvaka. SK Ljubljana, ki je v prvi polovici prvenstva izgubila štiri točke, se je v drugi polovici krepko zavedla svojega poslanstva in v zadnjih tekmah prepričala vso slov. športno javnost, da ji edini gre pravica zastopati slovo. nogomet v drž. ligi. Finale slov. lige se je odigralo preteklo nedeljo v Mariboru, ko je Ljubljana navzlic daleko boljši igri dosegla le polovičen uspeh. Kljub temu pa naši fantje ne smejo izgubiti nobene točke, kajti železnica in Amater sta še vedno nevarna tekmeča. V nedeljo bomo gledali na igrišču Ljubljane odlično borbeno moštvo SK Marsa, s katerim bo imela Ljubljana dovolj dela, če bo hotela spraviti ves izkupiček.

Drž. prvenstvo v umetnem drsanju bo v Zagrebu

Izšel je razpis obveznih likov za državno prvenstvo v umetnem drsanju, ki bo prihodnje leto. Razpis predvideva tekmovanje za juniorje, seniorje in seniore, poleg tega pa še tekmovanje začetnikov. Prireditelj bo najbrž v Zagrebu ter bo izvedbo tega zanimivega tekmovanja najbrž prevzel Hašk.

Kdaj se prično tekme za veliki pokal Jugoslavije?

Po zaključku letošnjega prvenstva se bo odigrala še ena reprezentativna nogometna tekma Belgrad-Zagreb dne 1. decembra v Belgradu. Leti dan bo v Belgradu seja vrhovne nogometne zveze, pri kateri bodo rešili vprašanje o pričetku tekmovanja za veliki pokal Jugoslavije. Izgleda, da se bo tekmovanje pričelo dne 8. decembra.

Ping-pong v Belgradu

V Belgradu je bila ping-pong tekma za prvenstvo Belgrada, katere se je udeležilo vseh devet belgrajskih klubov. Prvak v tem tekmovanju je postal zemunski PPK. Zvezni kapetan je ob tej priliki izbral srbsko reprezentanco, ki bo nastopila 6. decembra t. l. proti Madžarski.

Stadion v Helsinkih — drsalni stadion

Olimpijski stadion, kjer bi se morale vršiti letošnje poletje svetovne olimpijske igre, bodo zj prihodnje zimo spremenili v drsalni stadion. Tako je namreč sklenila uprava stadiona, ki hoče nuditi drsalcem možnost, da bodo lahko v bližini svojih bivalističnih treniral za tekmovanja. Vse razpoložljive ploskve bodo spremenili v led, ki bo nudil tako drsalcem kakor igralcem hokeja največjo možnost za treniranje.

Rekordni načrti madžarskih plavalcev

Madžarski plavalni šport je na zelo visoki stopnji in že kuje načrte za nova rekorde. Letos so postavili madžarski plavalci nov evropski rekord v štafeti 4 krat 200 m s časom 9 : 10. 6 min in njihova stremjenja gredo za tem, da omenjeni rezultat še zboljšajo, ker hočejo urediti svoj primat v evropskem kravlu. Madžari namreč računajo, da bodo obstoječi rekord 9:10,6 lahko še za nekaj sekund zboljšali, če bodo tozadavne priprave na mestu in če bo dana ugodna prilika. Novi madžarski prvak Tatos, ki je v rekordni štafeti preplaval svojih 200 m v času 2:17,6 min, je dosegel v letošnjem letu svoj najboljši čas na progu 200 m v kravlu 2:13,8. Iz tega torej sledi, da bi samo uspeh tega plavalca zadostoval za izboljšanje omenjenega evropskega rekorda. Letošnji madžarski vrhunski uspehi v kravlu so bili odlični, tako da je Madžarska v Evropi na prvem mestu. Na 100 m v kravlu se glase njihovi najboljši rezultati: Koeroesi 59,8, Elemeri 1:00,1, Tatos 1:00,8. Za 200 m pa so rabili: Tatos 2:13,8, Elemeri 2:15,3, Veghazi 2:15,8. Najboljše uspehe v plavanju na 400 m so dosegli Tatos s časom 4:49,5, Veghazi s časom 4:59,6 in Grof s časom 5:01,8 min. Na 1500 m pa je na prvem mestu Tatos, ki je preplaval omenjeno progo v času 19:37,4 min.

Iz mednarodnega boksa

Nekdanji evropski prvak v lahki kategoriji, Italijan Aldo Spoldi se nahaja v Ameriki, kjer je moral dolgo počivati, da si je ozdravil svoje ranjene roke. V New Yorku pa je v svojem nastopu napram dobremu borcu v welter kategoriji Troisu dokazal, da poseduje v svoji desnici zopet dinamit, kajti svojega nasprotnika je knokaviral v

drugem kolu. Med gledalci se je nahajal tudi italijanski prvak v teku, Luigi Beccali.

V. Venturi in Napolitanec M. Palermo sta se borila v Florenci za italijanskega prvaka v welter kategoriji, katero mesto je bilo že delj časa vakantno. Zmagal je Palermo v dvanajstem kolu, ker je bil mlajši in bolj svež. Vsekakor pa izgleda, da je Orlandi kljub temu najboljši italijanski bokser welter kategorije, kajti v zadnjih štirinajstih mesecih je oba omenjena tekmeča premagal poleg mnogih drugih, med temi tudi Locatellija in Deyana.

19. amaterski dvoboj med Dansko in Švedsko, ki se je odigrala v Kopenhagnu, je prinesel zmago Dancem z rezultatom 9 : 7. Pri tem se je Šved Olle Tandberg zadnjikrat boril kot amater ter je premagal Carl Nielsena k. o. v drugem kolu.

Nemški prvak G. Eder v welter kategoriji je premagal v zadnjem kolu svojega nasprotnika W. Muellerja.

Športska revija št. 36 je ravnokar izšla in je zopet polna zanimivih člankov kakor so bile vse dosedanje številke te športske revije. Ta številka ima polno slik. s tekme BSK-Bask ter Jedinstvo-Jugoslavija ter zelo zanimiva poročila. Dalje dobite zanimivosti iz srbske in hrvatske lige, zanimive dogodke v Zagrebu, Sarajevu, Splitu, Novem Sadu in Osijeku, nas Slovence pa posebno zanimiva slovenska stran, ki se bavi v tej številki predvsem s smučanjem; posebej pa še obravnava naši odlični športniki, drsalco Palmetovo in plavalco Dragušo Finčevu in še polno drugih športnih zanimivosti je v tej številki, ki bo zlasti zanimala naše nogometaše.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

STK. MOSTE. — I. moštvo igra v nedeljo trening-tekmo z Mladiko. Igralci naj bodo z opremo sigurno in točno ob 13.30 na igrišču Mladike. Drevi ob 20 važen sestanek za vse igralce.

SK Planina. Drevi ob 20 redni občni zbor kluba v prostorih akademskega doma (Miklošičeva cesta). Vsi člani zanesljivo in točno! Odborniki naj pripravijo pisana poročila! — Ženska sekcija ima gimnastični trening ob 18.30 v telovadnici na Stadionu. Ob 20 pa vse na občni zbor!

Slovenska kolesarska zveza. (Službeno.) Ker se zaradi odsotnosti tajnika in podpredsednika redna seja v sredo ni mogla vršiti, bo izredna odborova seja danes (petek) zvečer ob 7 v navadnih prostorih. Pozivajo se vsi odborniki, da se je gotovo udeležijo!

Ljubljanska zimskošportna podzveza — Ljubljana. Seja upravnega odbora bo danes (petek) ob 20 v pisarni JZSS-a na Tyrševi cesti 1a/IV. Udeležba odbornikov strogo obvezna.

ZFO

Nad 250 oseb bo sodelovalo na II. mladinski akademiji, ki bo 30. t. m. ob 20. uri v unionski dvorani. Razlika od dosedanjih akademij ZFO bo v tem, da sodelujoči pretežno nastopajo v skupinskih zborih. Tako bodo v gibanju izrazili svoja doživljanja važnih dogodkov naše narodne zgodovine, kakor so jih podali v vezani besedi naši pesniki in pisatelji. Nastopila bo predvsem srednjesolska mladina, ki se zbira v pomladnih ZFO in ZDK. Dobro poznanje naše narodne zgodovine je bila podlaga za način podajanja, telesna izvežbnost, pridobljena z rednim obiskovanjem telovadnih ur pa omogoča tekoče neprislilno gibanje. Gledalci bodo imeli vtis, da prihajajo gibi iz sodelujočih nujno sami po sebi — kot napravi človek nehoten gib ob močnih občutkih strahu, veselja, napetega pričakovanja in podobno. Pogum in spretnost, borbenost in vedna pripravljenost slediti povelju — razigrano veselje nad sončnim življenjem v svobodi — žalost nad izgubljenjo svobodo, trpljenje naroda pod tujim jarmom, obupen odpor proti zatiralcem, vztrianje kljub stoletni sužnosti — narodno prebujenje in spoznanje, da je bila nesloga kriva izgube svobode in da jo je mogoče pridobiti zopet nazaj samo v složni borbi — vstajenje naroda v novi svobodni državi, vse to bodo podali nastopajoči v preprosti, neprislilni a globoko občuteni obliki.

Kdor se želi v mislih pomuditi ob naši narodni zgodovini na predvečer praznika ustanovitve naše svobodne države naj obišče II. mladinsko akademijo ZFO in ZDK — ne bo mu žal! Predprodaja vstopnic in programov je v pisarni ZFO na Miklošičevi cesti 7-1.

Zasavsko okrožje: Tehnična seja vadiateljskega zbora bo v soboto, dne 23. t. m. v društvenem domu v Mostah ob 8 zvečer. Zaradi važnosti prosim, da se seje udeležijo vsi člani vadiateljskega zbora. — Načelnik.

Ptuj

Ljudska univerza bo priredila drugo letošnje predavanje v petek, 22. t. m. Predaval bo ravnatelj ljubljanskega muzeja g. dr. Josip Mal o svetovnem nazoru starih Slovencev.

Silna množica vode se vali te dni skozi Ptuj. Le redki pomnijo tako naraslo Dravo. Voda je dosegla sprehajališče na Aleksandrovem nabrežju. Revni meščani žalostno gledajo za vejevjem, koreninami in celimi hlodi, ki jih deroči valovi neso. Vendar sila še ni na višku, oba mosta še junaško stojita. Leseni most sicer včasih zastoka pod udarom močnejšega vala, da človeka kar vnaprej spreleti nekaj mrzlega. Po vsem videzu v severnih krajih še niso prenehala neurja in se Drava še ne bo kmalu ugnala.

Trbovlje

Velika oprostitev. V ponedeljek, 18. t. m. popoldne je bila v delavni sobi meščanske žale dosedaj v Trbovljah največja oprostitev vajencev raznih rokodelskih strok. Saj je delalo in napravilo kar 29 vajencev svoj vajeniški izpit in postali s tem zreli za pomočnike. Prvič je sedaj delalo vajeniške izpite pred komisijo obrtnega združenja tudi 12 vajencev iz rudniških delavnic, večina pa ključavničarji. Ob tej priliki je TPD, večina vajencev dala po 200 din. Bivšim vajencem, ki so dajali nastopili samostojneje pot pomočnikov, kreno čestitamo!

Premog zopet na zalogo. Radi pokvarjene proge vozijo vlaki med Trbovljam in Hrastnikom le po enem tiru, kar ovira promet sloh, in s tem tudi odvoz premoga. Radi tega zopet po dolgem času rastejo kupi premoga nad separacijo in tovorim kolodvorom. Popravilo drugega tira bo predvidoma trajalo še dva do tri tedne.

Mirovno slavlje in spomin padlim tovarišem priredijo tuk. bojevniki prihodnjo nedeljo. Predsednik, g. svet. Ratej, bo imel ob pol 10. sveto mašo v župni cerkvi, nadaljna slovesnost pa se bo izvršila pri spomeniku padlih vojakov na trgu pred cerkvijo.

Kamnik

Na zadnji občinski seji je občinski odbor razpravljao o gospodarskih zadevah občine. Potrdil je obračun za leto 1939-40, ki izkazuje 1.192.190 din dohodkov in 1.167.059 din izdatkov. V tem obračunu pa niso vpoštevana proračuni mestnih podjetij in skladov. Občinske doklade so lani priosele v blagajno 337.690 din, trošarine pa 284.869 din. Trošarine na industrijske surovine so prinesle samo 62.000 din, kar je komaj polovica lanskega meška. Med izdatki je šlo za plače uslužbencev 147.000 din, vzdrževanje šol 71.774 din, za novo šolo 101.653 din, za popolno izplačilo klavnic 226.307 din, za škroplilni avto 35.457 din, vzdrževanje cest in mostov 39.500 din, za kidanje snega in ureditve po mestu 51.000 din, za nakup zemljišča pa 203.000 din. K socialnemu skrbstvu je šel iz občinskega proračuna znesek 86.000 din. Iz navedenega je razvidno, da je občina porabila velik del izdatkov za dela v mestu, kjer so zaradi skupne potrebe velike občine najbolj pereče. Kljub temu pa tudi okoliščina ni bila zapostavljena. Obratun je pokazal prebitek v proračunu, kar je znak, da je obč. odbor kljub slabim časom dobro gospodaril in postavil proračun za resno podlago. Gospodarstvu občine gre veliko priznanje, če upoštevamo, da je iz rednega proračuna krila velike vire za izplačilo klavnic in nakup zemljišča. Kamniški davkoplačevalci so lahko s takim gospodarstvom zadovoljni, prepričani smo pa tudi, da bodo odborniki iz opozicije hoteli imeti svoj delež pri uspehih obč. gospodarstva in bodo kmalu prišli prihajati na seje, ki jih zdaj bojkotirajo, čeprav so pri volitvah svojim volivcem trdno obljubljali, da bodo zastopali njihove koristi na občinskih sejah. Na seji je bil tudi izvoljen nov odbor hranilnice, v katerem so: župan Nande Novak, dr. Dominik Zvokelj, dr. Fran Vidic, Cene Grčar, Avgust Ogrinc, Avgust Mejač, dr. France Pucelj, Mirko Klemenčič in Ivan Benkovič. Nadzorni odbor: Alojz Segula, Franc Lenasi in Ivan Škofic.

Poslovilni večer s »stienjenimi zobmi« je po poročilu »Jutra« priredil kamniški »Sokole« piarističnemu uradniku okrajnega načelstva g. Hribarju, ki je bil po 5 letnem službovanju v Kamniku premeščen v Celje. Iz Kamnika smo navajeni ob vsaki priliki čitati dolge hvalnice o »bolečih ranah« in »nenadomestljivih izgubah«, kakšen je pa poslovilni večer s »stienjenimi zobmi«, pa pač ne razumemo.

Slov. Bistrica

Narodnoobrambni odsek Prosvetnega društva naznanja občinstvu, da bo v petek, dne 22. t. m. ob pol 8 zvečer v čitalnici Dr. Slovkovega doma predavanje univ. profesorja dr. Franceta Vebra o temi: Problem malega naroda.

Ljutomer

Preteklo nedeljo nam je prof. Šedivy iz Maribora ob veličastnem liku češkega kneza sv. Vlastava razvel od skrajnih mej našo ljubezen do domače grude, do naše države in do kat. vere, obenem pa je obračunal s tistimi temnimi elementi, ki hočejo zastrupljati naše ljudstvo. Nad 120 krasnih sklopitnih slik je ponazorjevalo govornikova izvajanja. Prostrana dvorana Kat. doma je bila polna zlasti mladine, zelo malo pa smo opazili učiteljsstva. Zeleli bi, da bi g. profesor obiskal s tem predavanjem vse kraje naše severne meje. — Prihodnjo nedeljo uprizorimo znameniti srednjeveški misterij »Mrtvaški ples«.

Lord Lalway, guverner Nove Zelandije, pregleduje svoje čete.

Ostanki sestreljenega angleškega letala na berlinskem letališču.

Slika tedna:

Siam, kraljestvo belega slona

Z Daljnega Vzhoda poročajo, da so izbruhnile sovražnosti med Siamom in Indokino, ki je francoska. Siamske čete so prekorale reko Mekong in korakajo v vzhodni smeri. Ker smo v našem listu že večkrat pisali o Francoski Indokini, ne pa še toliko o Siamu, si bomo danes malo ogledali Siam.

Splošni pregled Siama.

Kraljevina Siam leži v Zadnji Indiji. Na zahodu meji na angleško birmo, ki je postala važna z zaprtjem in zopetnim odprtjem birmanske ceste na Kitajsko. Na severu meji Siam na Kitajsko, na vzhodu na Francosko Indokino, na jugu pa prehaja v polotok Malaka, čigar južni konec je v angleški lasti. Obsega 518.000 km² ter ima 14.465.000 prebivalcev. Podnebje ima tropsko. Poleti je pod vplivom jugozahodnega vetra monsum, ki prinaša močno deževje, pozimi pa piha severovzhodni suhi monsum. Veliki siamski reki sta Mekong (800 km),

ki v zgornjem toku razmejuje Siam od Francoske Indokine, in Menam (700 km). Menam se izteka v Siamski zaliv pri glavnem mestu Bangkok (okrog 1 milijon prebivalcev). Drugo največje siamsko mesto je Ajutia severno od Bangkoka.

Gospodarske in verske razmere.

Glavna panoga siamskega gospodarstva je poljedelstvo. Najvažnejši poljedelski pridelki pa so riž, bombaž, kaučuk, poper, korusa, tobak. Izvažajo velike količine lesa. Med rudami je omeniti cin, premog, železo, cink, antimon, živo srebro in sol. Glavni izvozni predmeti so riž, cin in les. Ze leta 1930 je imel Siam 2862 km železnice, v zadnjih desetih letih so jih še nekaj zgradili. Velik del siamskega prometa, zlasti izvoznega in uvoznega, gre po morskem poti skozi glavno pristanišče Bangkok.

Velika večina Siamcev je budistična. V državi je 16.500 budističnih templjev in 133.000 budističnih menihov. Katoličanov je 40 do 50.000, protestantov pa okoli 20.000.

Vojaški pregled.

Ker je Siam stopil v vojno s Francosko Indokino, nas bo zanimal vojaški položaj v Siamu. — Siamska armada ima po službenih podatkih 21 pehotnih bataljonov, 13 konjeniških eskadronov, 8 artilerijskih skupin, 2 inženirska bataljona, 3 protiletalske enote in nekatere druge manjše enote. Letal ima 207. Ze pred 25 leti so uvedli v Siamu splošno vojaško dolžnost. Vojaški zakonik, ki so sedaj v veljavi, so iz leta 1917. Vsak telesno zdrav

moški je med 21. in 22. letom poklican k vojakom. Pod zastavo služi vsak vojak dve leti, nato je 7 let v prvi, 10 let v drugi in 6 let v tretji rezervi. Stalno imajo pod orožjem 21.468 vojakov in 1933 oficirjev. Vojaško organizirane formacije imajo poleg tega tudi stalno pod orožjem 12.498 vojakov in 474 oficirjev. V letalski službi je v mirnem času 1336 vojakov in oficirjev.

Siamska vojna mornarica ima dve 4200 tonski križarki najnovejšega tipa, štiri manjše bojne ladje za obrambo obale, eno kontratorpedovko, 14 torpedovk, 4 podmornice, več rušilcev ter 14 drugih manjših enot.

Siam v svetovni politiki.

Med francosko vlado in Siamom so bila daljša pogajanja, ker je Siam želel popraviti mejo ob reki Mekong. Francozi so odgovorili odklonilno. Junija letošnje leto je sklenil Siam nenapadno pogodbo z Anglijo in Francijo, z Japonsko pa prijateljsko pogodbo.

Se v 18. stoletju je spadal ves Malajski polotok pod siamskega kralja. Malajska plemena so mu plačevala tribute. V prvi stik z Evropo je prišel Siam po grškem pustolovcu Konstantinu Phaulkonu, sinu nekega grškega gostilničarja, ki si je znal pridobiti naklonjenost siamskega kralja Phra Nararia in je postal ministrski predsednik v Siamu. V tem času so prišli v deželo tudi prvi misijonarji. Nararieva žena je bila krščena Japonka. Kmalu je prišla v deželo tudi francoska vojaška ekspedicija, ki pa so jo z velikimi krvavimi izgubami Siamci napodili iz dežele. V bojazni pred Francozi so se Siamci podali pod angleško zaščito, ki niso hoteli pustiti Francozom zasedbe Siama. Angličji sami so si ob različnih prilikah pridružili Singapore na jugu Malajskega polotoka, nato pa še nekaj zaledja, ki znaša skupno 132.000 km².

Francija, ki si je v drugi polovici 19. stoletja pridobila Francosko Indokino, je od vzhodne strani stalno ogražala Siam. Po angleškem posredovanju je prišlo po daljših bojih nazadnje le do dogovora med Francozi in Angličji. Po tem dogovoru je bila zagotovljena nedotakljivost Siama.

Siam se modernizira.

Današnji Siam je še vedno po svojem značaju azijska država, vendar se na vso moč trudi, da bi se moderniziral. Tako znaša železniško omrežje v državi že nad 3000 km, zračno pošto imajo, zadnje čase so je izurili več oddelkov letalske posadke. V gospodarskem oziru Siam napreduje. Unno poljedelstvo in riževih nasadih je povečalo rižev pridelok, ki ga izvažajo predvsem v preobljudeno Javo. Važno politično vprašanje za Siam je ureditev odnosov s Kitajci. Kitajci se stalno izseljujejo v Siam. Danes je že tretjina siamskega prebivalstva kitajske krvi. Mešani zakonik med Siamčankami in Kitajci in obratno se množe. Kitajska kri se pri takih zakonih vedno močno polkaže in Siamci se boje za svoje staro narodnostno pokolenje. Vojno stanje s Francosko Indokino in prijateljska naslonitev na Angleže bo velike važnosti za nadaljnji razvoj in življenje Siama.

Pod kakšnimi pogoji dobiva Anglija žvež iz Argentine

Anglija je dobila v Argentini kredit za dobavo življenjskih potrebščin. Odboren je kredit 160 milijonov dolarjev. Ta pogodba je brez dvoma mejnik v zgodovini angleške trgovinske politike — pač kot razumljiva posledica težkih posledic vojne, v kateri se nahaja Anglija. Prvič se je namreč zgodilo, da je Anglija zaprosila kredit za izplačilo uvoženih življenjskih potrebščin. Argentinja pa je s tem zopet poživila svojo zunanjo trgovino, ki je bila zaradi vojne že v zastoj; polovico kredita pa bo Anglija krila z argentinskimi vrednostnimi papirji, ki jih ima v svojih rokah.

Škofja Loka

Večkrat beremo po časopisju, da mnogokje vlada na solah pomanjkanje učnega osebjaja. Pri nas pa, hvala Bogu, teh skrbni nimamo, saj imamo ne le dovolj učnih moči, temveč celo tri nadstevilne. Tudi mladini na tistih solah, kjer je pomanjkanje učiteljsstva, privoščimo izobrazbo in napredek.

Na naslov poštne uprave v Kranju moram javno povedati, da se je »Gorenjec« že več sobot »zavozil« bodisi v Višnjo goro, v Kamnik ali kam na zeleno Stajersko. Najbližje Kranja smo, pa ga do bimo šele v nedeljo popoldne. Možna je samo dvojna razlaga, ali v Kranju ne vedo, kje je Škofja Loka, ali pa uprava »Gorenjca« plača toliko po-

...še ena LEPA STARKA

Gospa E. F... pripoveduje, kako je mogoče izgledati mlada tudi s 50 leti.

Imam za seboj že 50 let, imam štiri odrasle hčerke in tri vnuke, ljudje pa mi vedno pravijo, da sta moja koža in polt kakor jih ima žena od 30 let. Mnogokrat me vprašujejo za mojo skrivnost. Evo je.

Vsak večer uporabljam rožnato hrano za kožo Tokalon. Ta vsebuje »Biocel«, presenetljiv vitalni element mladosti, ki ga je odkril glasoviti dermatolog. Hrani in pomlajuje kožo dokler spite. Zbudite se in vidite Vam je vsako jutro mlajši. Za dan uporabljajte dnevno hrano za kožo Tokalon (belo, ne mastno). Ona čudovito učinkuje na hrupavo, temno kožo in velo polt. Odpravlja globoko vkoreninjeno nesnago in prah iz znojnice. Zaječalci kmalu izginejo in razširjene znojnice se zožijo. Koža postane sveža, jasna in gladka kot baržun in Vi izgledate za mnogo let mlajši.

Začnite že danes uporabljati hrane za kožo Tokalon. Dobijo se v vseh strokovnih prodajalnah. Uspešni rezultati so zajamčeni, ali pa se denar vrne.

štine, da se lahko »Gorenjec« vozi brez voznega listika poldrug dan kar zastoji.

Dva primera velike revščine sta v vasi Brode nad Škofjo Loko. V mali razdrapani koči, ki se za etajo ni primerna, je dosedaj stanovala neka šest članska družina, ki je pristojna v občino Stara Oselica in ki se preživlja z beračenjem. Sedaj se je pa preselila v to bajto z enim oknom in samo edinim prostorom za stanovanje, nova družina s štirimi otroki, ki je pristojna v občino Smlednik in se prav tako bavi z beračenjem. Prva družina se je kar pod mlo nebo izselila. Nekaj cunj viat na hrastovem deblu, kuhajo pa, če imajo kaj, zunaj po cigansko, spat pa hodijo na sosedov skedenj. Ni treba poudarjati, da so otroci obeh družin pravi reveži, saj so vsi strgani, lačni in umsko zaozlosti. Zato je resna dolžnost obeh pristojnih občin, da čimprej nudita primerno podporo in skrb tema dvema družinama. Naj ne bo ta poziv glas vpijočega v puščavi!

Mežica

Lepo uspeša igra. Skavti so pod vodstvom ravnatelja meščanske šole g. Josipa Hergoutha igrali to nedeljo narodno igrjo »Lovski tat«. Tratinika je igral g. Ladinek, Jevšarja g. Capuder, Cilko pa gđ. Orišnikova. Očeta Hrasta je kar dobro podal g. Reš. Tudi ostali igralci so se potrudili. Za glavno vlogo Tratinika je bil določen g. Lednik, ki pa ee je med pripravljanjem lažje ponesrečil. Dvorana je bila popolnoma zasedena.

Radjske motnje. V omrežju Gutenberg-Galove elektrarne so večne motnje pri radjskih aparatih ni mogoče, da bi se oni, ki lahko stvar uredijo, zanimali, da bi se prenehalo to bobnenje v aparatu? Zelimo imeti čist sprejem. Čudimo ee, kako čujemo včasih v poročilih »lepo« slovesčino (napačni naglas, glasovno drugače izgovorene besede kot v knjižnem jeziku).

Zavratna davica ee je spravila na učence meščanske šole. Prizanesla ni celo odraslim, da so morali mežiški na pomoč preveljškam, da duše niso ostale lačne. Pojavila se je celo špankska.

Zopet roparski umor v Halozah

Dve žrtvi maskiranih roparjev: eden mrtev, drugi ranjen

Maribor, 21. novembra.

Iz Ptuja nam poročajo o grozotnem zločinu, ki se je odigral večeraj zjutraj v Podlehniku v Halozah. Ta zločin je prav podoben roparskemu umoru, ki je bil pred nekaj meseci izvršen pri Sv. Barburi ter še do danes ni pojasnjen. Okrog 6 zjutraj sta udrla večeraj dva maskirana roparjnika v hišo 52 letnega posestnika Janeza Drobnička ter sta zahtevala od njega denar. Drobniček je ležal še v postelji, pa se roparjnikov ni ustrašil. Postavil se je napadalca na robu. Toda kmalu lu sta ga premagala ter sta ga s koli pobila na tla. Pri tem sta mlitila tako močno po njem, da sta mu lobanjo popolnoma razbila ter je nesrečnež obležal mrtev. Nato sta napadla še 40-

letnega pokojnikovega brata Andreja Drobnička, ki pa je slaboumen. Tudi temu sta prizadela nevarne poškodbe. Le mlademu pastirčku, ki je tudi v hiši, se je posrečilo, da je skrivaj pobegnil, ker bi ga sicer roparjnika kot nadležno pričlo skoraj gotovo ubila. Potem sta preiskala vse prostore v hiši, zdi se pa, da nista nič našla. Ker so medtem že prihitieli sosedje, ki jih je pastirček priklinal na pomoč, sta roparjnika pobegnila v temno jutro in brez sledu izginila. Nezvestnega slaboumnega Andreja Drobnička so prepeljali v ptujsko bolnišnico, truplo njegovega nesrečnega brata pa so prepeljali v mrtvašnico. Med ljudmi v Halozah pa je povzročil ta zverinski umor silovito razburjenje.

Litija

Misijski zvon. Vedno bolj se bliža čas svetega misijona. Zupno predstojništvo je zato priložnostno postavilo prav lepa in okusna vabila v obliki malih knjižic. V prvem delu vabil je polno lepih izrekov iz sv. pisma in razlaga o pomenu sv. misijona. V drugem delu pa je podoben spored za ves čas sv. misijona. Kot nekako predpripavo za ta izredni čas milosti pa bo Prostovoljno društvo uprizarilo v soboto, dne 23. t. m. ob 8 zvečer in v nedeljo, dne 24. t. m. ob 3. popoldne v dvorani Ljudskega doma krasno dramo v 4. dejanjih »Rožni venec«. Vsebinska te krasne drame je res podobna rožnemu vencu ljubezni, ki se je brezmejno žrtvovala. Pridite in pripravite se na velike dni!

Sava narasla. Po petkovih nalivih, ki so divjali po vsej Gorenjski, je začela Sava tudi v Litiji do nedelje jutraj že precej upadla. Ker pa so bili v nedeljo zopet hudi nalivi, je začela v ponedeljek od pol 12 dalje Sava zopet silno narasčati. Pot, ki pelje ob dešenem bregu Save proti litijski občini in dalje na polje, je pod vodo. Voda je udrila tudi na Koklevo dvorišče, prav tako tudi k Cerarju na levem bregu Save. Lepi Srebrarjev vrt v Gradcu se je spremenil v pravo jezero. V vse hiše, ki stoje v bližini Save, je prišla voda v kletne prostore. Voda je nosila s seboj razen les in druge predmete. Že od leta 1936, ni Sava v Litiji dosegla take višine. Obrambni nasip, ki ga je zadnja leta zgradilo starešinstvo trga Litija s prispevki krajevske banske uprave, izredno dobro kljubuje dežnim valovom in varuje litijsko polje.

Jesenice

Brivnice bodo ob nedeljah zaprte. Po banški naredbi bodo odeli vsi brivski tako damski kakor tudi moški saloni ob nedeljah ves dan zaprti v območju občine Jesenice in Koroške Bele. Pozdravljamo sklepe banke uprave, da se tudi v imenovanih lokalih izvaja nedeljski počitek in da se nudi uslužbenstvu možnost, da zadosti verski dolžnosti.

I. Prosvetni večer bo priredilo Krekovo prosvetno društvo na državni praznik 1. decembra. Opozorjamo na ta večer.

Brežice

Jirino Štepičkovo bomo imeli priložnost videti v filmu »Božji mlinci« (Krivopriječnik), ki ga bo predvajal Narodni kino v soboto in nedeljo. Film slika pretresljivo tragedijo krivopriječnika, ki je radi prevelike ljubezni do denarja in zemlje padel tako daleč. Film je dosegel povsod izreden uspeh in ga najtopleje priporočamo.

ZAHVALA

Za vse izraze iskrenega sočutja povodom smrti drage nam

ZORKE UJCIĆ

se najiskrenejše zahvalujemo. Posebno se zahvalujemo vsem darovalcem krasnih vencev in šopkov, ter vsem, ki so drago pokojnico počastili na zadnji poti.

Laško, dne 21. novembra 1940.

Frano Ujčić in rodbina.

Marčič Marta sporoča v svojem ter v imenu svojih otrok Majde in Markota ter ostalega sorodstva žalostno vest, da je po dolgi, mučni bolezni umrl njen najboljši sopro, očka, brat, stric in svak, gospod

Oton Marčič

uradnik OUZD

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v petek, 22. novembra ob 4 popoldne z Zal — kapelica sv. Marije — na pokopališču k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 21. novembra 1940.

Razpis

Občina Hoče razpisuje pragmatično mesto občinskega delovodja

Pogoji:

1. Da je odslužil vojaški kadroški rok.
2. Da ima veliko maturo z zaključnim izpitom.
3. Da ima triletno prakso v občinskih pisarniškijh poslih.
4. Da je zmožen kavelje 10.000 din in je do brega vedenja.

Začetna plača 800 din. Prošnje je treba vlagati v 30 dneh po tej objavi pri občini.

Občina Hoče pri Mariboru.

Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; študiorajski oglaš 1 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši tiskani mali oglaš 15 din. Mali oglaš se plačuje tako pri naročilu. Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonjska, 3 mm visoka petinast vrstica po 1 din. Za pisane odgovore glede malih oglasov treba priložiti snemko.

Službe iščejo

Kuharica

stara 36 let, vajena vseh hišnih del, išče mesto kot samostojna gospodinja. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Poštena« št. 17841.

Šiviljska pomočnica

išče službo v Ljubljani. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 17492.

Kovaški pomočnik

pošten, išče službo pri krščanskem mojstru. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Kovaški pomočnik« št. 17479.

Vajenci

Deklica

z meščansko šolo, revnih staršev z veččlansko družino, išče mesto vajenke v specerijski trgovini — kjer bi imela vso oskrbo. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 17618.

Službo dobe

Mehanika

za pisalne stroje, izučena, z odsluženim voj. rokom, z nekaj znanja italijanske — sprejme novo podjetje v Ljubljani. Ponudbe v upr. »Slov.« pod št. 17757.

Gozdarja

s strokovno šolo (srednjo tehnično ali gozdarsko), z nekaj let samostojne prakse, mlajšega — po možnosti oženjenega — agilnega lovca, sprejme — tako za samostojno upravljanje gozdnega veleposredstva in žage z nekaj ekonomije. Ponudbe s prepisom sprideval in gahtevki je poslati upravi »Slovenca« pod »Blizu železnice« št. 17567. (b)

Prodamo

koks, drva nudi I. Pogačnik

Ljubljana, Bohoričeva 5

telefon 20-59

Postrežba brezhibna

Razno

Brezplačno zavojček

Dostalovega toaletnega biser na poskušnjo. Uspeh po prvi uporabi. Koža obraza in telesa ostane čista, zdrava in mlada. Mozolci, ogrci, nečistoča obraza izginejo. Pošljite za stroške 3 din v snemkah. »Kemikalijska«. Novi Sae 144. V apotekah, drogerijah originalni karton stideset dinarjev.

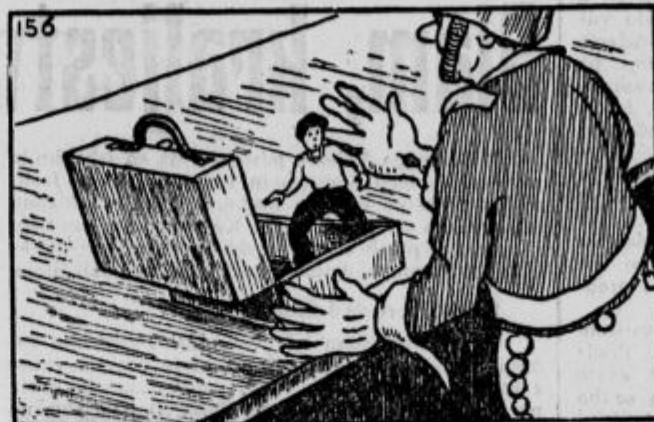
Čitajte »Slovenca«

Otroški kotiček

Mihčeve čudovite dogodivščine

(155) Kralj nato pokliče vojaka svoje garde in mu ukaže, naj mu prinese tistega človečka z razstave. Skrbeti mora, da se človečku kaj ne zgodi.

(156) Mihca so torej položili v majhno ročno torbico. »Kaj neki bodo sedaj počeli z menoj? Saj mi nič zalega ne store, vendar tudi ni prijetno, da človeka takole sem in tja premetavajo,« je mislil Mihca.

Posredstva

»REALITETA«

zavod za nakup in prodajo nepremičnin je samo v Ljubljani. Prešernova ulica 64, I. nadst. Telefon 44-20

Vinograd z zidanico

v bližini Novega mesta, napredaj. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 17860.

Stavbno zamlišče

6000 m², 10 minut od postaje Zalog, prodam. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 17486.

Enonadstropno hišo

skoraj novo, prodam po znižani ceni. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 17594. (p)

Umrli je tovariš

Oton Marčič

uradnik OUZD

Pokopali ga bomo v petek, dne 22. novembra 1940 ob 16. uri.

Pogreb bo iz kaple sv. Marije na Zalah.

Ohranili ga bomo v najlepšem spominu.

V Ljubljani, dne 21. novembra 1940.

Zveza nameštencev socialnega zavarovanja v Ljubljani.

V globoki žalosti sporočamo, da je v Gospodu zaspal gospod

Josip Močnik

mesarski mojster

v 35. letu svojega življenja, kot žrtev poklica, previden s sv. zakramenti za umirajoče. Pogreb pokojnika bo v petek, dne 22. novembra 1940 ob 3 popoldne iz mrtvašnice na Pobrežju na magdalensko pokopališče. — Priporočamo ga v molitvi!

Maribor, Gornja Radgona, dne 20. novembra 1940.

Hilda, soproga; Jožek, sinko; rodbine: Močnik, Hrastelj, Kokolj in Pijanč.

Alphonse Daudet:

Jakec

Prevedel Fišer Frane

Ker se Jakec še kljub temu ni nikamor ganil, je prišla Sarlota. Prišla je zelo dostojanstvenega obraza s torbico polno čokolade, ki jo je jela med potjo in z množico napamet naučenih nauk, katerih jo je naučil njen umetnik.

Gospod Rivals jo je sprejel v pritličju. Obnašala se je zelo hladno, grizla ustnice in se trudila, da bi govorila čim bolj tehtno. Toda gospod Rivalsa to ni prav nič motilo. Povedal ji je v obraz:

»Gospa, objasniti vam moram, da sem jaz preprečil Jakcu ostati na Jelšovu... Šlo je za njegovo življenje... Da, da gospa... za življenje... Vaš sin je popolnoma izčrpan od prevelikih telesnih naporov. K sreči je v njegovih letih narava precej odporna in upam, da bo prešle to hudo preizkušnjo, razen, če ga ne mislite spet prepustiti onemu nesrečnemu Hirschu, ki je naveden morilec in ki bi ga zadušil s svojimi dišavami, dimi in raznimi opojnimi smolami. Mislim, da vam o tem ni ničesar znano. Našel sem ga na Jelšovu v oblakih dima, ki ga je moral vdihavati in izdihavati in med raznimi gorečimi smolami Brenil sem čez prag vsa tisto medicino z njenim doktorjem vred. V tem trenutku je fant izven nevarnosti. Pustite ga še nekaj časa pri meni in zagotavljam vam, da vam ga vrnem krepkejšega, kot je bil prej in zmogljivega nositi naprej svoj trdi poklic. Toga zapomnite si: če ga pa boste izročili onemu vražjemu mazaču, bom

mislil, da se sramujete svojega sina in da se ga hočete odkrižati.

»Oh! Gospod Rivals, ne recite tega!... Moj Bog, kaj sem storila, moj Bog, da sem zaslužila tako krivico?«

To zadnje vprašanje je seveda spremljala celo povodenj solz, ki jih je pa doktor brž posušil z nekaj dobrimi besedami. Sarlota se je spet razvedrila in odšla v lekarno obiskat svojega Jakca. Bil je sam in čital. Zdel se ji je lepši in ves drugačen. Bila je zelo ginjena. On je pobledel, ko jo je videl vstopiti.

»Ali si prišla pome?«

»Ne, ne... Predobro se tukaj počutiš in dobri doktor te ima tako rad. Kaj bi dejal, ko bi te odpeljala?«

Prvikrat v svojem življenju je Jakec občutil, da je lahko srečen, tudi če je daleč od svoje matere. Če bi moral oditi, bi nedvomno ponovno zbolel. Nekaj minut sta ostala sama in kramljala. Sarlota je bila skoraj nekoliko zaupljiva. Nič kaj posebno zadovoljna ni bila s svojim položajem: »Vioči, dragi otrok, tako literarno življenje je res preveč nemirno. Vsak mesec imamo veliko slavnostno pojedino. Vsakih štirinajst dni je literaren večer... Toliko skrbi imam... Skoraj ne vem, kje se me glava drži in čudim se, da še toliko vzdržim. Morovalov japonski princ je spenil v svojem jeziku veliko pesnitev... In On si je stregel v glavo, da bo to prestavil... Kitić za kitić... Zdal se je začel učiti japonsčino... in jaz tudi... pomislil! Tako je težko... Ne, ne! Prihajam do prepričanja, da literatura ni zame. Nekatere dni sploh ne vem, kaj delam in kaj govorim. In ta Revijal Niti beliča dohodka nimamo od nje... niti enega naročnika... Ah, veš kaj? — Najin ubogi »dobri stric« je umrl... Zelo sem bila žalostna... Ali se ga še spominjaš?«

V tem trenutku je vstopila Cecilija. »Oh! Gospodična Cecilija... Kako ste zrastle!... Kako lepi ste!«

Razširila je roke in zavijala čipke na svojem plašču, da je lahko objela mlado dekle. Toda Jakec je bilo nekoliko sram. O d'Argentonu in »dobrem stric« za ves svet ne bi hotel govoriti vpricho Cecilije. Večkrat je posegel v brezplodno klepetanje svoje matere, ki seveda ni bila tako tenkočutna.

Gospo d'Argenton so hoteli obdržati pri obedu; toda ta je menila, da je ostala že itak predolgo z ozirom na grozno samoljubnost svojega poeta. Zato je bila zadnja uro pred odhodom zelo nemirna in v skrbeh. Že vnaprej se je pripravljala, kaj mu bo ob svojem prihodu natvezila v opravičilo.

»Jakec, glej predvsem, da mi pišeš »poštno ležer«! Saj veš, da je zdaj močno jezen nate. Tudi jaz se bom morala pokazati nekoliko užaljeno. Zato ne smeš biti presenečen, če boš prejel od mene kakšno karajočo pisemce. Vedno je poleg, kadar ti pišem. Včasih mi celo narekuje... Veš kaj! Takole: kadar bo pod pisom križec, bo to pomenilo, da tisto ni moje mnenje.«

Tako je nehote priznala, kakšna sužnja je pravzaprav. Jakec je sicer zelo pretresel težak polaznjak njegove matere, toda potolažil se je, videč, ko je odhajala vesela in mladostna; obleka se ji je tesno prilagajala in svojo potno torbico je nosila tako lahkotno, kot da bi tuš v življenju vse udarce tako zanosno prenesla.

Ali ste videli kdaj vodne rože, ki imajo korenine na dnu reke, a njihova dolga stebila se zvijejo in povzpejo skozi vse zapreke, mimo vseh ostalih vodnih rastlin in se potem na vodni gladini razcvetajo v krasne zvončaste cvetove, ki silno prijetno dišijo, ki pa imajo

kljub temu nek čuden, grenkast voden okus? Tako se je razvijala tudi ljubezen v srcih teh dveh otrok. Njuna ljubezen je izvirala iz daljnje preteklosti, iz njune najnežnejše otroške dobe, ko vsako vrženo seme skali in se vsaka obljuba razveje. Pri Ceciliji so te angelske rože pognale naravnost kvišku in nekoliko hitrejši pogled bi to hitro zapazil. Pri Jakcu so te rože rastle v blatnem kalužastem dnu, okrog njih je bilo vse polno drugih, nasilnih rastlin, ki so jih dušile in ovirale v rasti. Toda končno so se le prerinile na zrak in svetlobo; dvignile so se in se razgledale ter kazale svoj cvetni obraz; samo valovčki so jih pozibavali kot, da bi še trepetale od prestanih naporov. Le malo, le malo je še manjkalo do razcvetaja. In vse to je bilo delo ljubezni in sonca.

»Če vama je prav,« je dejal gospod Rivals otrokoma, »pojdimo jutri na trgatve v Candray. Tisti posestnik mi je dejal, da nam jutri lahko pošlje svoj voz. Vidva pojmeta že jutraj, jaz pridem za vama po kosilu.«

Z veseljem sta sprejela. Odpeljala sta se nekega lepega jutra proti koncu oktobra. Ležala je rahla meglica in videti je bilo, kot da bi se z vsakim obratom kolesa postopoma dvigala tanka koprena in odkrivala krasno pokrajino.

Pod glavno cesto je tekla reka in na obeh straneh so jo obdajali stari gradci in velike skupine v zgodnji jeseni orumenelih dreves. Lahen, svež zrak je pomagal, da sta bila naša potnika čim boljše volje, — zibala sta se na trdih klopih, imela noge v slami in se z rokami držala roba voza. Neko kmečko dekle je vodilo majhna, trmoglavca osla, ki je stresal svoja dolga ušesa, ki so mu jih obletavale ose, ki so v tej letni dobi zrelega sadja in sladkih sadnih vonjev zelo številne.